

Ympäristöministeriön
toimintakertomus
ja tilinpäätöslaskelmat
vuodelta 2012

Ympäristöministeriön
toimintakertomus
ja tilinpäätöslaskelmat
vuodelta 2012

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 7 | 2013

Ympäristöministeriö
Hallintoyksikkö

Taitto: Marianne Laune

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

Edita Prima Oy, Helsinki 2013

ISBN 978-952-11-4152-2 (nid.)
ISBN 978-952-11-4153-9 (PDF)
ISSN 1796-1696 (pain.)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)

SISÄLLYS

I	Toimintakertomus	5
1.1	Johdon katsaus toimintaan.....	5
1.2	Toiminnan vaikuttavuus.....	7
1.2.1	Yleistä.....	7
1.2.2	Ympäristönsuojelu.....	8
1.2.3	Luonnonsuojelu.....	17
1.2.4	Alueidenkäyttö.....	18
1.2.5	Asuminen.....	20
1.2.6	Rakentaminen.....	22
1.3	Toiminnallinen tehokkuus.....	24
1.3.1	Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus.....	24
1.3.2	Maksullinen ja yhteisrahoitteinen toiminta.....	26
1.4	Tuotokset ja laadunhallinta.....	26
1.4.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	26
1.4.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	28
1.5	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	28
1.6	Tilinpäätösanalyysi.....	32
1.6.1	Rahoituksen rakenne ja talousarvion toteutuminen.....	32
1.6.2	Tuotto- ja kululaskelma ja tase.....	32
1.7	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	33
1.8	Arviointien tulokset.....	34
1.9	Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä.....	36
1.9.1	Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	36
1.9.2	Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	36
2	Talousarvion toteutumalaskelma	37
3	Tuotto ja kululaskelma	44
4	Tase	45
5	Liitetiedot	46
5.2	Tilinpäätösliitteet.....	46
5.2	Muut liitteet.....	59
6	Allekirjoitukset	66

1 Toimintakertomus

Ympäristöministeriön vuoden 2012 toimintakertomuksen laadinnassa on otettu huomioon laki valtion talousarviosta (423/1988), talousarvioasetus (1243/1992) ja Valtiokonttorin 30.11.2010 antama ohje sekä muut määräykset ja suositukset kertomuksen laadinnasta.

Kertomuksen rakenne on sama kuin edellisvuonna. Vaikuttavuutta tarkastellaan tehtäväkokonaisuuksittain, jotka organisaatorakenteesta riippumatta antavat kokonaiskuvan koko toimialueen vaikuttavuuden kehityksestä. Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten raportoinnissa on hyödynnetty muun muassa ministeriön työajanseurantajärjestelmästä ja kirjanpidosta saatua seurantatietoa. Tuloksellisuuden kuvaus perustuu vahvasti ministeriön tulossopimuksessa esitettyjen tavoitteiden toteutumisen raportointiin.

Toimintakertomuksessa on tarkasteltu toiminnan tuloksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä analysoitu tulosten vaikutuksia niin sanottua tuloksellisuuden peruskriteeristöä noudattaen.

1.1

Johdon katsaus toimintaan

Maailmantalouden suhdanteiden heikentyminen ja EU:n velkakriisi aiheuttivat haasteita myös ympäristöministeriön toimialalla. Yleisestä talouskriisistä huolimatta ympäristöministeriö toteutti hallitusohjelman ympäristö- ja asuntopoliittisia tavoitteita ja edisti osaltaan hallituksen strategisen toimeenpanosuunnitelman kärkihankkeiden toimeenpanoa.

Joulukuussa Dohassa käydyissä ilmastoneuvotteluissa saavutettiin tyydyttävä lopputulos. Kokouksessa päätettiin Kioton toisesta velvoitekaudesta ja konkreettisten toimenpiteiden selvittämisestä lähivuosina päästöjen vähentämiseksi. Kotimaassa tehtiin pohjatyötä kansallisen ilmastolain valmistelun aloittamiseksi tavoitteena päästövähennysten suunnitelmallinen ja tehokas toteuttaminen.

Kesäkuussa pidetty YK:n kestävän kehityksen (Rio+20) huippukokous ei tuonut sellaisia tuloksia kuin odotettiin. Kokouksen loppuasiakirja ”The Future We Want” muodostaa kuitenkin pohjan lähivuosien kestävän kehityksen työlle. Suomen ja EU:n näkökulmasta merkittävä tulos oli 10-vuotisen kulutuksen ja tuotannon puiteohjelman hyväksyminen. Ohjelma antaa valtioille konkreettisia työkaluja lisätä vihreän talouden näkyvyyttä ja merkityksellisyyttä.

Ympäristönsuojelun kannalta vuoden keskeisimpiä hankkeita oli ympäristönsuojelulain kokonaisuudistuksen valmistelu. Lisäksi jatkettiin jätelainsäädännön kokonaisuudistusta valmistelemalla lukuisia asetuksia.

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia päivitettiin vuosille 2012–2020. Luonnon monimuotoisuuden suojelua edistävän Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSU-ohjelma) toteuttamista jatket-

tiin. Vuoden aikana tehtiin myös 19 ehdotusta uusiksi kansallispuistoiksi tai vanhojen laajentamiseksi. Näistä valittiin neljä ehdotusta jatkovalmisteluun. Intiassa järjestetyn biodiversiteettisopimuksen 11. osapuolikokouksen tärkeä päätös oli rahavirtojen merkittävä lisääminen biodiversiteettikadon pysäyttämiseksi vuoteen 2020 mennessä.

Itämeren suojelusopimusta (HELCOM) ja Itämeren toimintaohjelmaa (BSAP) toteutettiin tavoitteiden mukaisesti. Vuonna 2015 voimaan tuleva meriliikenteen polttoaineita koskeva rikkidirektiivi hyväksyttiin EU-parlamentissa. EU:n Itämeren alueen strategian uudistus valmistui ja strategian toimintaohjelma päivitettiin. HELCOM:n projektin tuloksena paljastui merkittävä Luga-joen fosforikuormitus Suomenlahteen. Ympäristöhallinto toimi aktiivisesti sekä kahdenvälisen yhteistyön että HELCOM-yhteistyön kautta fosforikuormituksen pienentämiseksi. Sopimus Arktisen alueen öljyonnettomuuksien ehkäisystä ja torjuntavalmiuksista valmistui ja se allekirjoitetaan vuonna 2013.

Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa, meren nykytilan arvio ja hyvän tilan määrittäminen sekä indikaattoreiden ja tavoitteiden asettaminen, hyväksyttiin valtioneuvostossa.

Vesien hoidon keskeisistä kysymyksistä järjestettiin kaikkia kansalaisia koskeva kuuleminen osana vuoteen 2021 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien valmistelua. Suomi raportoi EU:n komissiolle vesienhoidon toteutuksen edistymisestä vuoteen 2015 ulottuvien suunnitelmien osalta. Arvioinnin mukaan toteutuksessa on edistytty monelta osin, mutta vesienhoidon toteutusaikatauluista ollaan jäljessä varsinkin maataloudessa ja haja-asutuksen jätevesihuollossa. Komission loppuvuodesta 2012 julkaisema tiedonanto tulevasta vesipolitiikasta (Blueprint) linjaa työtä.

Soiden ja turvemaiden kestävästä käytöstä ja suojelusta annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen tavoitteena on edistää arvokkaimman suoluontomme säilymistä. Sen pohjalta käynnistettiin soidensuojelun täydennysohjelman laatiminen.

Marraskuinen Talvivaaran vakava ympäristövahinko käynnisti merkittävän ympäristöministeriön ja koko ympäristöhallinnon voimannostuksen erityistilanteen hoitamiseksi. Yritysten vastuuta ympäristölainsäädännön ja ympäristölupien tinkimättömästä noudattamisesta on korostettava, onnettomuuden pohjalta käynnistetyissä selvityksissä tunnistetut puutteet korjattava ja ympäristöhallinnon voimavarat turvattava, jotta vastaavilta vahingoilta vältytään.

Hallitus hyväksyi keväällä asuntopoliittisen toimenpideohjelman, joka toimii asuntopoliittikan ohjenuorana koko hallituskauden. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon edistäminen oli keskeisenä tavoitteena rakennetun ympäristön toimialalla. Erityisesti pyrittiin löytämään ratkaisuja kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen lisäämiseen Helsingin seudulla yhteistyössä virkamiesten, alueen kuntien ja alan toimijoiden kanssa. Asuntotuotanto oli kertomusvuonna tavoitteisiin nähden vähäisintä koko viime vuosikymmenen aikana. Alueelle tarvitaan lisää yleishyödyllisiä vuokra-asuntojen tuottajia.

Helsingin ja Turun kaupunkiseutujen MAL-aiosopimukset allekirjoitettiin. Lisäksi valmisteltiin Tampereen ja Oulun kaupunkiseutujen aiosopimukset. Sopimuksissa on tehty linjaukset myös asuntotuotannosta.

Kuluneena vuonna tehtiin paljon töitä energiatehokkuuden parissa. Eduskunnalle annettiin korjausrakentamisen energiatehokkuusmääräyksiä koskeva maankäyttö- ja rakennuslain asetuksenantovaltuus, tuotehyväksyntälaki CE-merkitsemättömien rakennustuotteiden osalta ja energiatodistuslainsäädäntö. Valmistelutyöt korjausrakentamisen energiatehokkuutta koskevasta asetuksesta ovat käynnissä.

Kertomusvuonna vuonna aloitettiin maankäyttö- ja rakennuslain toimivuuden arviointi. Vuonna 2013 päätetään arvioinnin pohjalta, onko laissa välittömiä muutostarpeita. Ympäristöministeriö tuki edelleen tuulivoimarakentamisen kaavoitusta tavoitteena lisätä tuulivoimatuotantoa vuoteen 2020 mennessä.

Kosteus- ja hometalkoot ja ERA17-ohjelma etenivät suunnitelmien mukaan. Kosteus- ja hometalkoissa on aloitettu lähes 60 hanketta työkalujen laatimiseen ja vauri-

oiden ennaltaehkäisemisestä viestimiseen. ERA17-ohjelma vietti syksyllä puolestaan kaksivuotispäiväänsä. Ohjelmassa haasteena on saada nopeasti uutta osaamista ja asennetta energiaviisaaseen ja kestäväan rakentamiseen.

Valtion aluehallinnon riittävien toimintaedellytysten turvaaminen on edelleen keskeinen tavoite ympäristöhallinnon ohjauksessa. Ympäristöministeriön teettämä selvitys alueellisten ympäristötehtävien organisoituvaihtoehdoiksi valmistui loppuvuonna. Selvityksessä tarkastellaan nykyiselle toimintatavalle vaihtoehtoisia järjestämistapoja hoitaa alueellisia ympäristötehtäviä siten, että ympäristön tilan kannalta keskeisiä lakisääteisiä tehtäviä voitaisiin hoitaa nykyistä tehokkaammin. Mahdolliset toimenpiteet ratkeavat vuoden 2013 aikana.

1.2

Toiminnan vaikuttavuus

1.2.1

Yleistä

Säädösvalmistelua kehitettiin ja lainsäädännön toimivuutta arvioitiin

Ympäristöministeriön säädösvalmistelua kehitettiin valtioneuvoston yhteisten, Sujuvampaan lainvalmisteluun -hankkeen toimintatapojen mukaisesti. Kaikista aloite-
tuista säädöshankkeista tehtiin hankepäätos. Keskeiset tahot osallistuivat valmistelu-
prosessiin ja heitä kuultiin valmistelun aikana. Vuonna 2012 ympäristöministeriössä
kiinnitettiin huomiota tutkimustiedon hyödyntämiseen säädöshankkeissa ja teemasta
järjestettiin laajapohjainen seminaari. Myös säädösten täytäntöönpanon tueksi val-
misteltiin yhteistä aineistoa.

Vuonna 2012 annettiin kevätistuntokaudella kolme hallituksen esitystä ja syysistun-
tokaudella kuusi. Valtioneuvoston asetuksia vahvistettiin vuoden aikana 12 kappaletta.

Ympäristövaikutusten arviointia koskevan lainsäädännön toimivuusarvioinnin
tuloksia hyödynnettiin ympäristönsuojelulain uudistamishankkeessa. Maa-aineslain
toimivuutta koskeva arviointi jatkui vuoden 2012 aikana. Säädösten, suunnitelmien
ja ohjelmien vaikutusten etukäteisarvioinnin kehittämistä koskeva strateginen hanke
eteni vuoden aikana suunnitellun mukaisesti.

T&K-toimintaa ja ympäristön tilan seuranta kehitettiin

Vuonna 2009 perustettuun luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliitty-
mään (LYNET) kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön
hallinnonalojen tutkimuslaitokset. LYNETin verkostomaisella yhteistyömallilla on
tavoitteena lisätä tutkimuksen vaikuttavuutta ja tehostaa toimintaa. Vuoden 2012
aikana LYNETin tutkimusohjelmissa, Ilmastonmuutos, Biotalous, Itämeri ja Kestävä
maankäyttö, edettiin suunnittelusta toteutusvaiheeseen. Uuden Ruokajärjestelmän
kestävyys -tutkimusohjelman suunnittelu käynnistettiin. Lisäksi, LYNETin yhteinen
avoin aineistopolitiikka hyväksyttiin ja LYNETin strategia ja painopisteet päivitettiin.

Ympäristöministeriön T&K-strategiaa 2020 toimeenpantiin muun muassa laatimal-
la T&K hankehallinnon käsikirja, tehostamalla T&K -tiedon välittämistä järjestämällä
Ympäristötiedon foorumin kanssa yhteisiä tilaisuuksia ja osallistumalla aktiivisesti
hallitusohjelmaa tukevan strategisen tutkimus- ja arviointi suunnitelman valmiste-
luun ja toteuttamiseen.

Ympäristön tilan seurannan strategian 2020 toimeenpano käynnistettiin aloittamalla
SYKEssä Monitor-2020-ohjelma, joka on myös ympäristöhallinnon VATU -kärkihanke.

Sen tavoitteena on muun muassa modernisoida ympäristön tilan seurantoja ja optimoida toimintaa eri toimijoiden (etenkin SYKE, LYNENET ja ELY-keskukset) kesken. Lisäksi kertomusvuonna laadittiin luonnosversio ympäristöministeriön älystrategista.

Tiedonhallinta-hankkeet viivästyivät

Luonnonsuojelualueiden tietojärjestelmän toteutukseen tarvittu työmäärä on ollut arvioitua suurempi ja järjestelmän valmistuminen on viivästynyt. Palvelussa päästään käyttöönottovaiheeseen vuonna 2013. Ympäristölupakäsittelyn tietojärjestelmän kehittämisessä on odotettu aluehallintovirastojen uuden asiakirja- ja asianhallintajärjestelmä USPan käyttöönottoa ja järjestelmä valmistuu vuoden 2013 aikana. Ympäristötietojen tietovarasto valmistui vuoden 2012 aikana.

SADe-ohjelman Asumisen ja rakentamisen ePalvelut -hankkeessa otettiin käyttöön asuntojenvuokrat.fi -verkkopalvelu. Muiden elinympäristön tieto- ja palautepalveluiden sekä energiatodistuspalvelun valmistuminen on viivästynyt suunnitellusta ja ne valmistuvat vaiheittain vuosien 2013–2015 aikana.

1.2.2

Ympäristönsuojelu

Kioton ilmastositomimusta jatkettiin ja ilmastopaneeli aloitti työsä

Dohan ilmastokokouksessa joulukuussa 2012 sovittiin Kioton pöytäkirjan toisesta velvoitekaudesta, joka käynnistyi vuoden 2013 alussa ja kestää kahdeksan vuotta sekä sovittiin työohjelmasta uuden kattavan sopimuksen neuvottelemiseksi. Samalla Kioton pöytäkirjan ja ilmastositomimuksen neuvotteluraiteet lakkautettiin, ja neuvotteluja jatketaan yhdellä uuden sopimuksen neuvotteluraiteella. Tavoitteena on saada neuvottelut päätökseen vuoteen 2015 mennessä. Vuosina 2013 ja 2014 osapuolet arvioivat uudelleen päästövähennystensä tasoa vuodelle 2020.

Suomi vaikutti EU:n kannanmuodostukseen varsinkin Suomelle keskeisissä neuvottelukysymyksissä. EU:n kannat linjattiin ympäristöneuvostossa ja Ecofinissa ja valmisteltiin niiden alaisissa neuvoston työryhmissä ja alatyöryhmissä. EU valmistautui kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin myös epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa sekä kahdessa ilmastotyöpajassa. Suomen kannat valmisteltiin YM:n ilmastoneuvotteluryhmässä ja kansallisissa EU-asioiden valmisteluelimissä. Komission kanssa neuvoteltiin tiiviisti Durbanissa sovittujen nielusäntöjen vaikutuksista ja niiden kompensoimisesta Suomelle. Lisäksi vaikutettiin muihin jäsenmaihin Suomelle sopivan ratkaisun hyväksymiseksi EU:ssa. Suomi osallistui aktiivisesti myös EU:n niulutiedonannon ja -päättöksen käsittelyyn, jossa sovittiin nielujen raportoinnista. Neuvottelujen tueksi tehtiin selvityksiä sekä järjestettiin seminaareja esim. pohjoismaisen NOAK-ryhmän alaisuudessa. Selvityksiä on valmistunut muun muassa hiili-markkinoista ja ilmastorahoituksesta. Pohjoismaisella rahoituksella selvitettiin myös lyhytaikaisten ilmansaasteiden vaikutusta ilmastoon. Ilmastoasiat olivat vahvasti esillä myös Arktisen neuvoston elimissä. Suomi liittyi kansainväliseen, UNEP:n alaisuudessa toimivaan lyhytvaikutteista ilmastomuutosta aiheuttavia ilmansaasteita koskevaan koalitioon. Koalitio pyrkii synnyttämään ilmastomuutosta hillitseviä hankkeita ja tuottamaan lisätietoa ilmastomuutoksen hillinnän tueksi.

Ilmasto- ja energiapaketin toimeenpanoa EU:ssa edistettiin mm. päästökauppaa ja taakanjakoa koskevia toimia kehittämällä. Hallitusohjelman mukaisesti selvitettiin laajasti, mitä vaikutuksia Suomelle olisi EU:n siirtymisestä -30 %:n päästövähennystavoitteeseen. Suomen yleiset linjaukset vuoden 2020 päästövähennystavoitteen tiukentamisesta sisältyvät kansallisen ilmasto- ja energiastategian päivitykseen, jonka valtioneuvoston on tarkoitus hyväksyä vuoden 2013 alkupuolella.

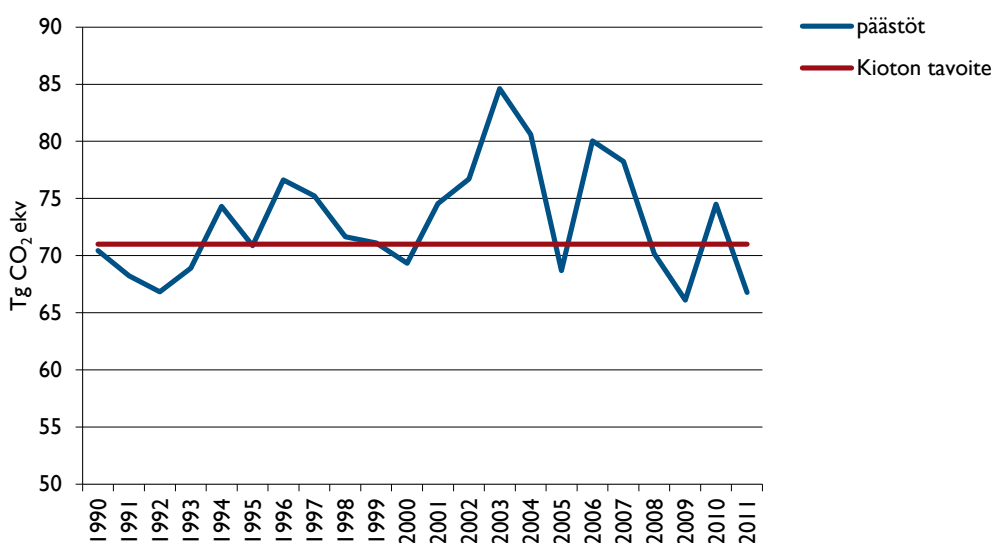
Suomi vaikutti taakanjakopäätöksen mukaisen päästövähennyspolun (2013–2020) kiinnittämistä koskevan päätöksen valmisteluun, ja sen toimeenpanoa valmistellaan sekä EU:ssa että kansallisesti. Päätöksellä asetetaan jäsenmaille vuosittaiset tonni- määräiset päästövähennystavoitteet. Hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia (CCS) koskevan direktiivin kansallinen toimeenpano saatettiin päätökseen valmistelemalla asiaa koskeva laki.

Suomi osallistui aktiivisesti EU:n uuden seuranta- ja raportointijärjestelmäasetuk- sen neuvotteluihin. YM:n toimeksiannosta SYKE:ssä on meneillään ilmastopolitiikan toimien vaikutusten ja vaikuttavuuden kehittämishanke, joka valmistuu vuoden 2013 puolella. Vuoden 2012 jälkipuoliskolla käynnistyi EU:ssa keskustelu päästökaupan toimivuuden parantamisesta. Suomi osallistui aktiivisesti asiasta käytyyn keskuste- luun, joka jatkuu vuoden 2013 aikana.

Hallitusohjelmassa päätettyjä ilmastopolitiikan tehtäviä valmisteltiin ja tuettiin. Ilmastopaneeli aloitti työnsä ja käynnisti muun muassa ilmastolakia ja energiajärjes- telmiä koskevat hankkeet. Ilmastolaista valmistui esiselvitys ja selvityksestä saatiin asiantuntijalausunnat, mukaan lukien ilmastopaneelin lausunto. Lisäksi ministeriö valmisteli energia- ja ilmastopolitiikan ministerityöryhmälle linjausehdotusta ilmas- tolain valmistelun aloittamisesta. Kansallisen ilmasto- ja energiastrategian päivitys- tä jatkettiin. Strategiatyöhön valmisteltiin aineistoa ja linjauksia ja niitä käsiteltiin TEM:in johdolla kokoontuvassa ministeriöiden välisessä yhdysverkossa sekä ener- gia- ja ilmastopolitiikan ministerityöryhmässä. YM:n kannat valmisteltiin ministeriön ilmastoverkossa ja sen työvaliokunnassa. Ilmasto- ja energiapolitiikan EU-strategiaan valmisteltiin YM:n osuudet ja osallistuttiin koko strategian valmisteluun VNK:n joh- dolla. Strategia hyväksyttiin EU-ministerivaliokunnassa kesäkuussa.

Kasvihuonekaasut kääntyivät laskuun

Suomen kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2011 ennakkotietojen mukaan 66,8 milj. tonnia CO₂ ekvivalenttia. Päästöt kääntyivät laskuun vuonna 2011 ja olivat 12 prosenttia alhaisemmat edelliseen vuoteen verrattuna. Kioton pöytäkirjan toimeen- panossa Suomi oli kumulatiivisessa tarkastelussa vuosina 2009–2011 päästövähennysvelvoitteen alapuolella.

Kuva 1. Suomen kasvihuonekaasupäästöjen kehitys vuosina 1990–2011 suhteessa Kioton pöytäkirjan velvoitetasoon.

Kestävän kehityksen strategian uudistaminen aloitettiin ja kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelma valmistui

Kansallisen kestävän kehityksen strategiauudistus käynnistettiin ja työ valmistuu vuonna 2013. Uudistuksessa määritellään kestävän kehityksen tavoitteet ja periaatteet ja valmistellaan ehdotus kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksesta. Samalla kehitetään mittarit, joilla tavoitteiden toteutumista eri hallinnonaloilla seurataan. Strategiatyö koordinoidaan tiiviisti kestävän kehityksen kannalta tärkeiden strategioiden ja toimintaohjelmien kanssa.

Kestävän kulutuksen ja tuotannon (KULTU) -ohjelma 'Vähemmästä viisaamin' valmistui. Ohjelman pohjalta valmistellaan valtioneuvoston periaatepäätöstä. Ohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi on käynnistetty kahdeksan hanketta, joissa kokeillaan ekotehokkaita ratkaisuja liikkumisessa, asumisessa ja ruokailussa. Yksi kokeiluhankkeista on Kestävien hankintojen neuvontapalvelu, joka edistää julkisten hankkijoiden ympäristöosaamista. Yhteistyössä TEM:n kanssa valmistellaan valtioneuvoston periaatepäätöstä Uusien ja kestävien ympäristö- ja energiaratkaisujen (Cleantech-ratkaisut) edistämisestä julkisissa hankinnoissa. Se päivittää vuoden 2009 valtioneuvoston päätöksen tavoitteet ja sisältää myös KULTU-ohjelmaehdotuksen toimenpiteitä

Uuden EMAS-lain täytäntöönpanoa ohjeistettiin verkkosivuilla. UPM-Kymmene sai ensimmäisenä organisaationa EMAS-rekisteröinnin Euroopan Unionin ulkopuolella sijaitsevalle toimipaikalle.

Kesäkuun YK:n kestävän kehityksen (Rio+20) huippukokouksen päätteemoina olivat kestävän kehityksen institutionaalinen rakenne ja vihreä talous. Kokouksessa sovittiin yhteisten kestävän kehityksen tavoitteiden luomisesta. Suomen ja EU:n näkökulmasta merkittävä tulos oli 10-vuotisen kulutuksen ja tuotannon puiteohjelman hyväksyminen. Myös kirjaus fossiilisten polttoaineiden tukien poistamisesta on merkittävä askel eteenpäin. Pohjoismaiden neuvoston ministerikokouksessa Helsingissä teemakeskustelun aihe oli Rio+20 -seuranta.

Ympäristönsuojelulain uudistamista valmisteltiin

Ympäristönsuojelulain uudistamista koskeva hallituksen esitys lähetettiin lausunnolle marraskuussa. Samalla julkaistiin uusi ympäristön tilan valvontaohje. Yksi lain uudistuksen keskeisistä tavoitteista on saattaa EU:n teollisuuspäästädirektiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Direktiivi tulisi panna täytäntöön viimeistään 7.1.2013, mutta Suomi tulee myöhästymään aikataulusta.

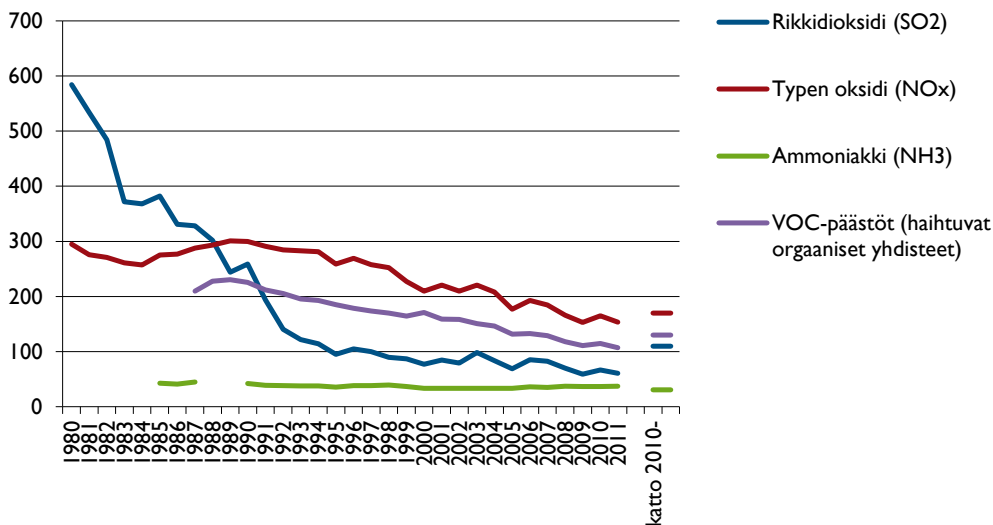
Syyskaudella eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen ympäristönsuojelulain muuttamisesta suurten polttolaitosten osalta ja valtioneuvosto teki päätöksen suurten, polttoaineteholtaan yli 50 megawatin polttolaitosten kansallisesta siirtymäsuunnitelmasta. Se toimitettiin joulukuun lopussa EU:n komissiolle. Suunnitelma on osa joustotoimia, joilla energiatuotannossa voidaan panna toimeen teollisuuspäästädirektiivin mukaiset vähennystoimet porrastetusti.

Ympäristöohjaus tehostui

Materiaalitehokkuuden potentiaaleja koskeva arviointihanke valmistui. Kansallisen biotalousstrategian valmistelu käynnistyi ministeriöiden yhteistyönä. Strategia on tarkoitus valmistua keväällä 2013. Ympäristölle haitallisten tukien arviointia tehtiin VM:n johdolla YM:n ja sektoriministeriöiden (MMM, LVM, TEM) yhteistyönä. VM julkaisi käytyihin keskusteluihin ja taustaselvityksiin perustuvan keskustelualoitteen marraskuun lopulla. YM teetti taustaselvityksistä tiivistelmäraportin ja julkaisee sen alkuvuodesta 2013.

Pääosa ilmansuojelun päästökatoista saavutettiin

Ilman epäpuhtauksia koskeva päästökattodirektiivi (NEC-direktiivi) asettaa EU:n jäsenvaltioiden päästöille sallitut vuotuiset enimmäismäärät, joita ei saa ylittää vuodesta 2010 alkaen. Päästökatot koskevat rikkidioksidia, typen oksideja, haihtuvia orgaanisia yhdisteitä (lukuun ottamatta metaania) ja ammoniakkia. Vuonna 2011 ammoniakkin (NH₃) vuosipäästöt olivat vuonna 2009 tehdyn arviointimenetelmän muutoksen takia tonnimäärältään selvästi suuremmat kuin päästökattoarvo 31 kt, mutta nämä päästöt ovat kuitenkin kehittyneet 1990-luvun määristä likimain tuolloin ennakoidulla tavalla. Muut päästötavoitteet on saavutettu jo hyvissä ajoin ennen vuotta 2010.

Kuva 2. Päästöjen kehitys kohti vuoden 2010 päästökattoja.

Ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista koskevan kansainvälisen sopimuksen raskasmetallipöytäkirjaa uudistettiin. Lisäksi sopimuksen monivaikutuspöytäkirjaa uudistettiin niin, että siihen tulee toimialoitteisia päästömääräyksiä, kansalliset päästövähennysvelvoitteet vuodelle 2020 sekä velvoitteita pienhiukkasille ja mustahiillelle. Suomelle asetettu velvoite vähentää ammoniakkipäästöjä 20 prosenttia on haasteellinen. Suomi jätti asiasta eriävän mielipiteen mm. EU:n neuvottelumandaattia käsitelleen ryhmän pöytäkirjaan. Neuvottelut EU:n päästökattodirektiivin muuttamisesta alkavat uuden monivaikutuspöytäkirjan asetelmista. Ammoniakkipäästöjen osalta ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö käynnistivät loppuvuodesta selvitystyön, joka koskee lannan käsittelyä Suomessa.

Kemikaalien ympäristöriskit hallintaan

Kansallisen kemikaaliohjelman väliarviointi ja ehdotus uusiksi toimenpidesuosituksiksi valmistui. Ohjelman sisältöä täsmennettiin seuraavilla alueilla

- EU:n kemikaaliasetuksen (REACH) tavoitteiden saavuttaminen ja uuden tiedon hyödyntäminen
- Riittävät tiedot altistumisesta ja päästöistä
- Toiminnanharjoittajilla riittävät tiedot ja menettelyt kemikaalien riskinarviointiin ja hallintaan
- Tuotteiden aiheuttamien kemikaaliriskien vähentäminen
- Kansainvälinen vaikuttaminen

Lisäksi (riski) viestintää tulisi hyödyntää paremmin kemikaaliriskien hallinnassa ja varata sille resurssit. Ohjelmassa määritettiin suositusten toteuttamisen vastuutahot. REACH-asetuksen edellyttämä valvonta sisällytettiin uudistettavana olevaan ympäristölupien valvontaohjeeseen. Ympäristöministeriö osallistui kemikaalilain kokonaisuudistustyöhön ja vastasi biosidisääntelyä, ympäristönhallinnon valvontatehtäviä sekä PIC-asetuksen toimeenpanoa koskevista osuuksista.

Kansainvälisessä yhteistyössä vuoden aikana tuettiin voimakkaasti elohopeasopimuksen valmistelua sekä kemikaali- ja jättesopimusten yhteistoiminnan laajentamista. Suomen ja EU:n tavoitteena elohopeasopimuksen ja samalla koko kemikaali- ja jättesektorin kansainvälisen rahoituksen järjestämiseksi on luoda näille oma rahoitusinstrumentti maailmanlaajuisen ympäristörahaston alle.

Talvivaaran kaivoksen kipsisakka-altaan massiivinen vuoto ja sitä seurannut ympäristövahinko ja riskinhallintatoimet edellyttivät ympäristöministeriöltä runsaasti toimenpiteitä. Ministeriö muun muassa perusti erityistilanneryhmän koordinoimaan valtakunnan tason ympäristönsuojelutoimia, järjesti Kainuun ELY-keskukselle tilapäistä resurssiapua ja asetti selvityshenkilöt selvittämään Talvivaaran kaivoksen ympäristöongelmia ja viranomaisten toimintaa niiden valvonnassa. Lisäksi käynnistettiin kaivosten stressitestien suunnittelu ja vastattiin EU:n komission tietopyyntöön Talvivaaran kaivoksen ympäristöasioista.

Uusi jätelaki astui voimaan

Uusi jätelaki tuli voimaan 1.5.2012. Samalla tulivat voimaan asetukset jätteistä ja ympäristönsuojeluasetuksen muuttamisesta. Asetus kaatopaikoista ja VN -asetus jätteenpoltosta on tarkoitus antaa alkuvuodesta 2013. Valtioneuvoston asetus asfalttiasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista uusittiin ja se tulee voimaan vuoden 2013 alussa (VNa 846/2012). Lisäksi valmisteltiin hallituksen esitys laiksi vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (HE 6/2013 vp).

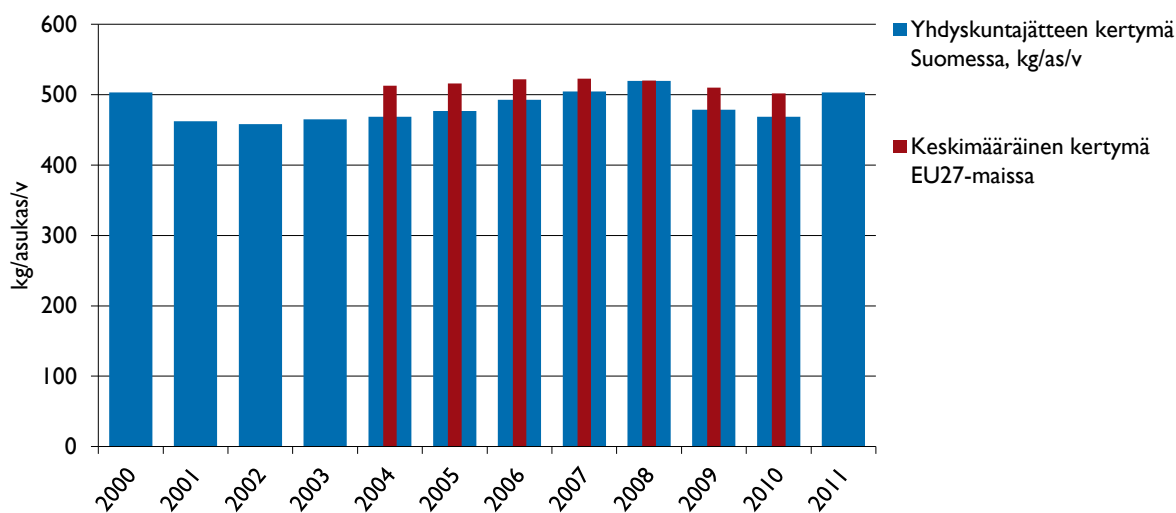
Ministeriö ohjasi jätelain ja asetusten toimeenpanoa mm. osallistumalla koulutustilaisuuksiin, ylläpitämällä jätelain tulkintoja käsittelevää yhteistyöverkostoa aluehallinnon virkamiesten kanssa ja laatimalla esitteen sekä muuta ohjeistusta ja neuvontamateriaalia uudesta jätelainsäädännöstä. Lisäksi aloitettiin tuottajavastuuasetusten (paperi, pakkaukset, juomapakkaukset, romuajoneuvot, renkaat, SER) valmistelu. Pakkausasetuksen valmistelun tueksi teetettiin selvitys Pohjois-Suomen harvaanasuttujen alueiden pakkauskeräyksen ympäristö- ja kustannusvaikutuksista. Ensimmäiset asetusluonnokset lähtevät lausunnoille vuoden 2013 alussa.

Yhdyskuntajätteen määrä kääntyi nousuun

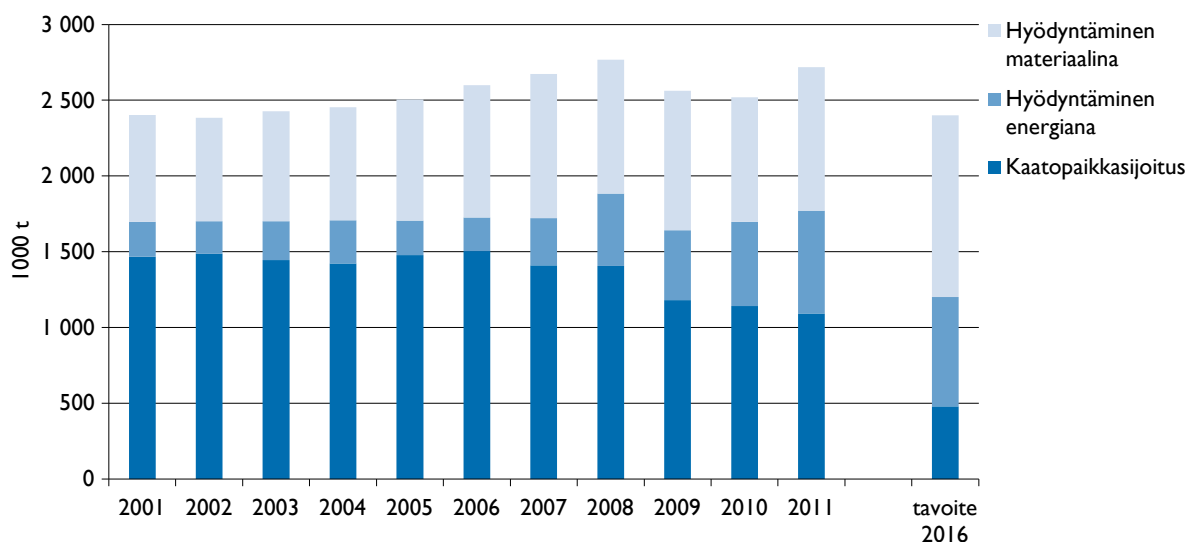
Yhdyskuntajätteen määrä nousi vuonna 2011 kolmen vuoden takaiselle tasolle 2,7 miljoonaan tonniin ja oli 35 kg enemmän kuin edellisenä vuonna eli keskimäärin 503 kiloa asukasta kohti vuodessa. Jätteen määrän kasvu vuoden 2011 talouskasvun seurauksena antaa viitteen siitä, että jätemäärän ja talouden irtikytkentä ei ole vielä toteutunut.

Jätteiden hyödyntämisaste nousi noin 60 prosenttiin. Kaatopaikoille sijoitetun yhdyskuntajätteen osuus on laskenut viime vuosina ja vuonna 2011 kaatopaikoille vietiin 40 % yhdyskuntajätteestä. Valtakunnallisessa jättesuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti kaatopaikoille tulisi vuonna 2016 sijoittaa yhdyskuntajätteistä enää enintään 20 prosenttia. Energiahyötykäytön tavoite saavutettaneen vuoteen 2016 mennessä jo tehtyjen polttolaitosinvestointipäätösten perusteella, mutta materiaali kierrätystavoitteen saavuttaminen edellyttää vielä jätteen materiaali kierrätyksen tuntuvaa lisäämistä.

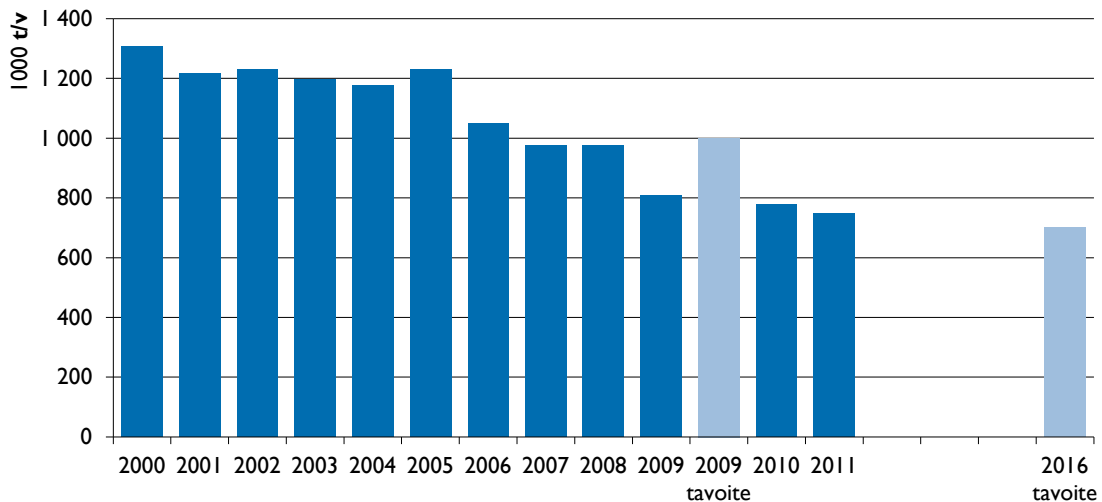
EU on asettanut tavoitteet biohajoavan yhdyskuntajätteen kaatopaikkasijoituksen vähentämiseksi vuosille 2009 ja 2016. Tilastotietojen mukaan kehitys on ollut myönteistä, ja vuoden 2009 tavoitteeseen päästiin jo vuonna 2007. Orgaanisen ja muun biohajoavan jätteen yleistä kaatopaikkakieltoa valmistellaan siten, että se tulisi voimaan vuonna 2016, mikä edelleen vähentää jätehuollon kasvihuonekaasupäästöjä.

Kuva 3. Yhdyskuntajätteen kertymät Suomessa ja EU27-maissa keskimäärin asukasta kohden vuodessa, kg/as/v. Lähde: SYKE, Tilastokeskus ja Eurostat.

Kuva 4. Yhdyskuntajätteet käsittelytavoittain

Kuva 5. Biohajoavan yhdyskuntajätteen kaatopaikkasijoitus 2000–2011, 1000 t/v.
Lähde: Tilastokeskus ja SYKE.

Öljyntorjuntavalmius parani

Öljyntorjuntavalmiutta parannettiin kokonais selvityksen mukaisesti. Vuoden 2013 talousarvioon sisältyy liikenneviraston uusi jäänmurtaja, joka varustetaan myös öljyntorjuntaan sekä öljyntorjunta-alus Hylkeen peruskorjauksen suunnittelu. Eduskunta hyväksyi korotetun öljysuojamaksun jatkamisesta seuraavalle kolmelle vuodelle.

Kasvanut kiinnostus Arktisten alueiden luonnonvarojen hyödyntämiseen yhdessä ilmastonmuutoksen kanssa lisäsi asiantuntemuksen kysyntää ja yhteistyön tarvetta. Sopimus Arktisen alueen öljyonnettomuuksien ehkäisystä ja torjuntavalmiuksista valmistui. Ympäristöministeriö esitti Suomen ja Venäjän arktiseen kumppanuusohjelmaan yritysten yhteiskuntavastuuta. Valtioneuvoston Arktinen neuvottelukunta käynnisti loppuvuodesta Suomen arktisen strategian päivityksen. Barentsin Euroarktisen neuvoston ympäristöryhmässä tärkeä käynnistynyt hanke oli hot spot kohteiden kokonaisarviointi.

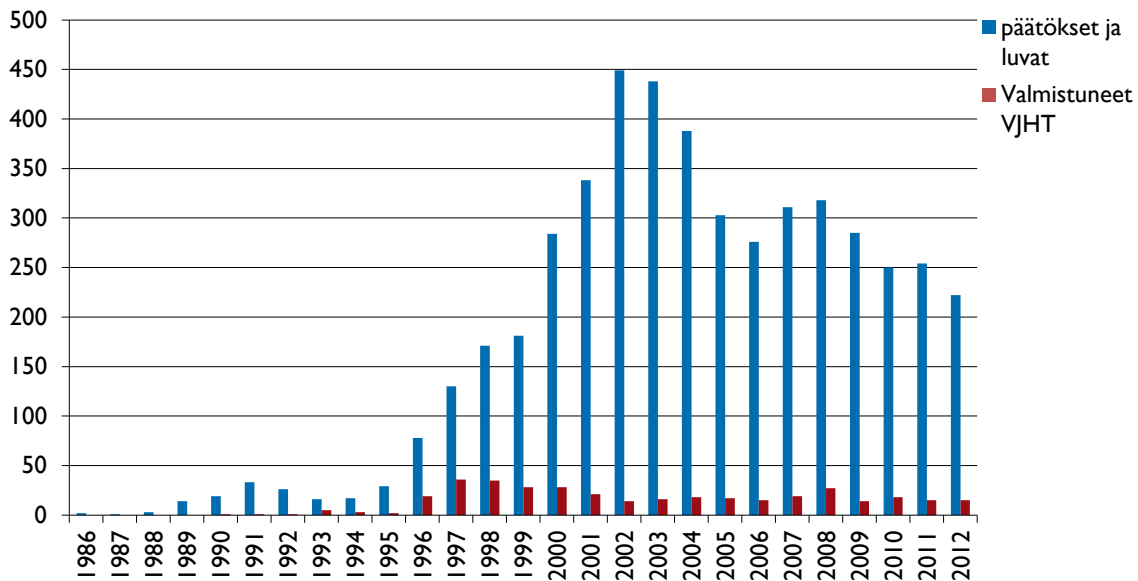
Osana EU:n Itämeri-strategian toimeenpanoa HELCOM valmistelee käsikirjaa kansainväliselle rantojenpuhdistusyhteistyölle. Suomi järjesti HELCOM-maiden Balex Delta merellisen öljyntorjuntaharjoituksen, joka oli kaikkien aikojen laajin. Harjoituksen yhteydessä WWF:n vapaaehtoisjoukot harjoittelivat lintujen käsittelyä ja Helsingin kaupungin pelastuslaitos suoritti pöytäharjoituksena rantapuhdistusoperaation.

Pilaantuneiden maa-alueiden ja maaperän suojelua jatkettiin

Vuonna 2012 valmistui 15 pilaantuneiden maa-alueiden kunnostushanketta, joihin käytettiin myös valtion ympäristötyömäärärahoja. ELY-keskukset saivat yhteensä 2,7 miljoonaa euroa kohteiden kartoittamiseen, tutkimiseen ja kunnostamiseen. Kunnostukset ovat suurelta osin olleet ELY-keskusten ja kuntien yhteistyöhankkeita. Kunnostustoiminnan kokonaisvolyymia kuvaa se, että ELY-keskukset tekivät 222 pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevaa hallintopäätöstä. Isännättömien huoltoasemien maaperän kunnostamista jatkettiin SOILI-ohjelmassa. Ohjelmasta luovutettiin vuoden aikana 11 rahastokohdetta, joiden osalta ELY-keskus oli hyväksynyt kunnostustyön suoritetuksi.

Soili-ohjelman viimeisten kunnostusten arvioidaan valmistuvan vuonna 2014, mutta tarve maaperän kunnostustoimille jatkuu. Öljysuojarahasto ja ympäristöministeriö käynnistivät tämän vuoksi syyskuussa hankkeen riskikohteiksi luokiteltujen isännättömien öljypilaantuneiden alueiden tutkimisesta ja kunnostamisesta (ns. JASKA-hanke).

Kuva 6. Pilaantuneiden alueiden kunnostuspäätökset ja valtion osittain rahoittamat kunnostukset vuosina 1986–2012.

Itämeren suojelutoimia ja merenhoitoa parannettiin

Itämeren suojelusopimuksen (HELCOM) ja Itämeren toimintaohjelman (BSAP) velvoitteita sekä työohjelmia toteutettiin tavoitteiden mukaisesti. Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMO:ssa tehtiin alusten käymäläjätevesien päästöjä Itämerellä rajoittava päätös. HELCOM-maat edistivät alusten typenoksidien ilmapäästöjen erityisaluehakemuksen (NECA) jättämisestä IMOLle, mutta Venäjä ei vielä ollut valmis tekemään päätöstä hakemuksen jättämisen ajankohdasta. HELCOM:n vuosikokouksessa maaliskuussa 2013 pyritään uudelleen löytämään kaikkia maita tyydyttävä lopputulos. Vuonna 2015 voimaan tuleva rikkidirektiivi hyväksyttiin EU-parlamentissa.

EU:n Itämeren alueen strategian uudistus valmistui kesäkuussa ja strategian toimintaohjelmaa päivitettiin syksyn aikana. Suomen ja Puolan koordinoima prioriteettialue (Nutri) toimi aktiivisesti Itämeren rehevöitymisen hillitsemiseksi. Sen lippulaivahankkeissa muun muassa koottiin yli sadan esimerkkimaatilan verkosto ja kartoitettiin kustannustehokkaita tapoja vähentää ravinnepäästöjä Valko-Venäjällä.

Suomen ja Venäjän välinen kanssakäyminen oli vuoden aikana vilkasta. Pietarin jätevesiyhteistyö jatkui pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuuden hankkeissa, ja viimeiset suomalaiset laitetoimitukset käynnistettiin. Hankkeiden on määrä valmistua 2013–2014, jolloin Pietari täyttää HELCOM:n suosituksen 98 prosenttisesti. Leningradin alueen kotieläintuotannon lannankäsittelyä pyrittiin kehittämään ja edistämään siten vesien suojelua sekä pilottihankkein että menetelmällisesti.

Merenhoidon suunnittelussa edettiin tavoitteiden ja aikataulun mukaisesti, joskin valtioneuvoston päätös Itämeren nykytilan ja meren hyvän tilan tavoitteesta viivästyi heinäkuulta joulukuulle. Merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan kuuleminen toteutettiin ja asiasta annettiin valtioneuvoston päätös. Seurantaohjelman valmistelu käynnistettiin. Itämeren suojelutoimien taloudellista kannattavuutta arvioitiin vertaamalla toimenpiteiden kustannuksia niistä saataviin hyötyihin. Hankkeesta valmistui raportti ”Taloudellinen näkökulma Itämeren suojeluun”. Juhlavuoden Suomenlahti-vuosi 2014 valmistelu aloitettiin. Se on Suomen, Venäjän ja Viron yhteinen ohjelma, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa Suomenlahden ekosysteemin tilasta sekä lisätä kansalaisten tietoisuutta ja aktiivisuutta.

Vesien suojeleminen edistettiin useilla toimilla

Vuoteen 2015 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien toteutusta jatkettiin laajalla sidosryhmäyhteistyöllä. Vuoden 2012 lopussa komissiolle valmistunut arviointi osoittaa, että vesienhoitosuunnitelmien toimenpiteitä on saatu hyvin käyntiin monilla toimialoilla. Vesienhoidon tueksi on valmistunut vesien kunnostusstrategia, kansallinen kalatierstrategia sekä happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen vähentämisen suuntaviivat vuoteen 2020. Osana vesienhoidon suunnittelua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset seurasivat vuonna 2012 tehostetusti vesiympäristölle haitallisia aineita pinta- ja pohjavesissä. Toisen vesienhoidon suunnittelukauden eli vuoteen 2021 ulottuvien suunnitelmien kokoaminen aloitettiin. Kuulemiskierroksen jälkeen valmisteltiin ympäristöministeriön johdolla ohjeistusta toisen kierroksen toimenpiteiden suunnittelua varten. Myös vesien ominaispiirteiden tarkastelu ohjeistettiin.

Yhdyskuntajäteveden ravinnekuormituksen vähentämiseksi alle puhdistamoiden ympäristölupien käsittelyvaatimustason tehtiin suositussopimus. Suositussopimuksessa on asetettu tavoitteet ravinnekuormitukselle vuodelle 2015. Yhdyskuntajätevesien vuotuisen kokonaistyyppi- ja kokonaisfosforikuormituksen kehitys on ollut viime vuosina aleneva. Vuonna 2011 kokonaisfosforikuormitus oli 157 tonnia ja kokonaistyyppikuormitus 10 700 tonnia.

Valtion vesihuoltoinvestointiavustuksilla yhdessä maa- ja metsätalousministeriö avustusten kanssa edistettiin haja-asutuksen yhteisviemäröintihankkeita, joissa viemäriverkostoihin liitetään vähintään 5000 kiinteistöä. Ympäristöministeriö laati yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa valtakunnallisen viemäröinti-ohjelman. Ohjelmassa täsmennetään vesihuollon lähivuosien tuen käytön valtakunnallisia pääperiaatteita ja kriteereitä sekä arvioidaan tukemisen tarvetta ja vaikuttavuutta.

Pohjavesiin liittyviä lainsäädännöllisiä ja menettelyllisiä kehittämistarpeita selvitettiin ja työryhmän ehdotukset pohjavesialueiden rajausta ja luokittelua sekä suojelemissuunnitelmia koskeviksi uusiksi säännöksiksi lähetettiin lausunnoille. Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventoinnit ovat toteutuneet hyvin koordinoituna toimintasuunnitelmassa osoitetuilla alueilla. Hankkeessa on kehitetty kustannustehokkaita kartoitusmenetelmiä.

Maatalouspolitiikan uudistuksessa on yhteen sovitettu vesienhoidon ja luonnon monimuotoisuusstrategian tavoitteita maaseudun kehittämissuunnitelman valmisteluun. Nitraattidirektiivin mukaista nitraattiasetusta uudistetaan ja sen tavoitteena on entistä tehokkaammin rajoittaa lannoittamisesta, kotieläinten pidosta sekä lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista ja käsittelystä aiheutuvia päästöjä.

Maatalouden vesien suojeleminen tehostamiseksi on Lounais-Suomessa jatkettu ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteisrahoituksella laajaa kolmevuotista pilottihanketta (TEHO Plus). Keski-Suomessa jatkettiin kolmevuotista turvetuotannon ja metsätalouden vesien suojelemissuunnitelmien pilottihanketta (TASO), jonka tavoitteena on edistää turvetuotannon ja metsätalouden kuormitusta tehokkaimmin vähentäviä toimenpiteitä ja kokeilla uusia vesien suojelemissuunnitelmia.

Ravinteiden kierrätyksen edistämistä ja Saaristomeren tilan parantamista koskeva ohjelma (RAKI-ohjelma) valmisteltiin vuosiksi 2012–2015. Sen tavoitteena on toteuttaa tehostettuja toimia Saaristomeren hyvän tilan saavuttamiseksi vuoteen 2020 mennessä. Ensimmäisen hankehaun teemoina olivat muun muassa keinot maatalouden ravinnekuormituksen vähentämiseksi erityisesti Saaristomereen laskevalla valuma-alueella sekä yhdyskuntien jätevesikuormituksen vähentäminen. Hyväksytyt hankkeet koskevat lannan kierrätystä ja käyttöä, ravinteiden poistoa ja kierrätystä vesistöistä, yhdyskuntien jätevedenpuhdistamojen toiminnan tehostamista sekä ravinteiden kierrättämisen yleissuunnittelua Saaristomeren alueella. Toisessa haussa pääpaino oli kohdistettu biojätteiden ja puhdistamolietteiden varastointiin ja käyttöön, niiden tuoteistamiseen, riskien selvittämiseen sekä ravinteiden kierrätyksen teknologiaan

liittyviin hanketeemoihin. Hyväksytyt hankkeet liittyvät lannoitteiden kehittämiseen, biotalouteen ja energiantuotantoon. RAKI-ohjelmassa on yhteensä käynnissä 21 hanketta, joille on myönnetty rahoitusta yhteensä noin 4 miljoonaa euroa.

1.2.3

Luonnonsuojelu

Luonnon monimuotoisuuden ja kestäväen käytön strategia uusittiin

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön strategiasta vuosille 2012–2020. ”Luonnon puolesta – ihmisen hyväksi” -nimeä kantavan strategian päätavoite on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen Suomessa vuoteen 2020 mennessä. Uusi, hallitusohjelman edellyttämä strategia päivittää vuosia 2006–2012 koskeneen strategian. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen arvioidaan nykyistä syvällisemmin, vahvistetaan tietoperustaa, parannetaan luonnonsuojelujärjestelmän kytkeytyneisyyttä ja luodaan valmiuksia muuttuviin oloihin sopeutuvalla toimintapolitiikalla.

Metsien monimuotoisuutta parannettiin uusilla suojelukohteilla

Valtioneuvoston periaatepäätös Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta (METSO) valmistui loppuvuonna ja se on tarkoitus viedä valtioneuvostoon huhtikuussa 2013. Ohjelman tarkoituksena on parantaa nykyistä suojelualueverkkoa ja kehittää talousmetsien luonnonhoitoa. Maanomistajien tekemien tarjousten pohjalta valtiolle hankittiin suojelutarkoituksiin 3085 hehtaaria METSO-alueita, yksityisiä luonnonsuojelualueita perustettiin ohjelman puitteissa 4248 hehtaaria ja määrääjäksi rauhoitettiin 170 hehtaaria. Alueiden arvo on yhteensä 33,9 miljoonaa euroa.

Samaan aikaan METSO-ohjelman toteutuksen kanssa viedään loppuun niin saannotujen vanhojen valtioneuvoston hyväksymien luonnonsuojeluohjelmien tai niitä vastaavien suojeluvarausten toteutusta. Vuonna 2012 niitä toteutettiin 4 691 hehtaaria, mikä oli lähes 90 % tavoitteesta. Luonnonsuojeluohjelmiin käytettiin noin 15 miljoonaa euroa hankinta- ja korvausmäärärahaa.

Koloveden kansallispuiston laajennusta koskeva hallituksen esitys annettiin ja valmisteltiin asetukset Suomussalmen luonnonsuojelualueista. Lisäksi lausunnoilla olivat Varsinais-Suomen alueita koskevat asetukset. Kansallispuistoverkoston mahdollista laajentamista uusilla alueilla arvioitiin tehtyjen esitysten pohjalta.

Luonnon monimuotoisuuden suojelua turvattiin monilta osin

Luonnonsuojelulainsäädännön muutosten valmistelu aloitettiin. Valmistelun ensimmäistä osaa varten asetettiin työryhmä ja valmisteltiin pohjamuistio ratkaistavista EU-lainsäädännön täytäntöönpanovajeista.

Vuonna 2012 käynnistettiin lajisuojelun alueellinen toimeenpano, jossa keskeisiä ovat alueelliset lajien suojelun, hoidon ja seurannan priorisointineuvottelut. Neuvottelut alueellisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen ja ministeriön välillä käynnistyivät viidellä alueella tavoitteena löytää kiireellisintä suojelua vaativat lajit.

Nagoyan pöytäkirjan lainsäädäntötarpeisiin liittyvä asiantuntijaseminaari järjestettiin ja Erkki Hollon selvitys Nagoyan pöytäkirjan geenivarojen saatavuutta ja hyödyn jakamista koskevista sääntelytarpeista valmistui. Komission ehdotus geenivara-asetukseksi annettiin marraskuussa. Nagoyan pöytäkirjan saatavuuspilarin viranomaisvastuut selvitetään kansallista ratifiointia varten perustettavan työryhmän työn yhteydessä 2013.

Kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen päätös rahavirtojen lisäämisestä biodiversiteettikadon pysäyttämiseksi vuoteen 2020 mennessä oli merkittävä edistysaskel. Suomi arvio ja raportoi julkisella sektorilla jaksolla 2006-2010 biodiversiteetin suojeluun käytetyt määrärahat. Intian kokouksessa päästiin yksimielisyyteen myös muun muassa merten biodiversiteetin suojelusta kansallisen määräysvallan ulkopuolisilla merialueilla ja biodiversiteetin suojeluun liittyvien sopimusten synergiatyön vahvistamisesta.

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä. Soidensuojelun täydennysohjelman valmistelu aloitettiin. Viisi luonnonsuojelun kannalta arvokasta suota hankittiin VAPO:lta valtiolle suojelukohteiksi. Turvetuotannon ympäristösuojeluohjeen laadintaan liittyen järjestettiin laaja kuulemiskierros. Ehdotus ohjeeksi valmistuu keväällä 2013. Uusiutuvien energialähteiden riskiarvioinnissa valmistui kirjallisuuskooste, jonka perusteella laaditaan varsinainen vaikutusten ja riskien arviointi vuoden 2013 aikana.

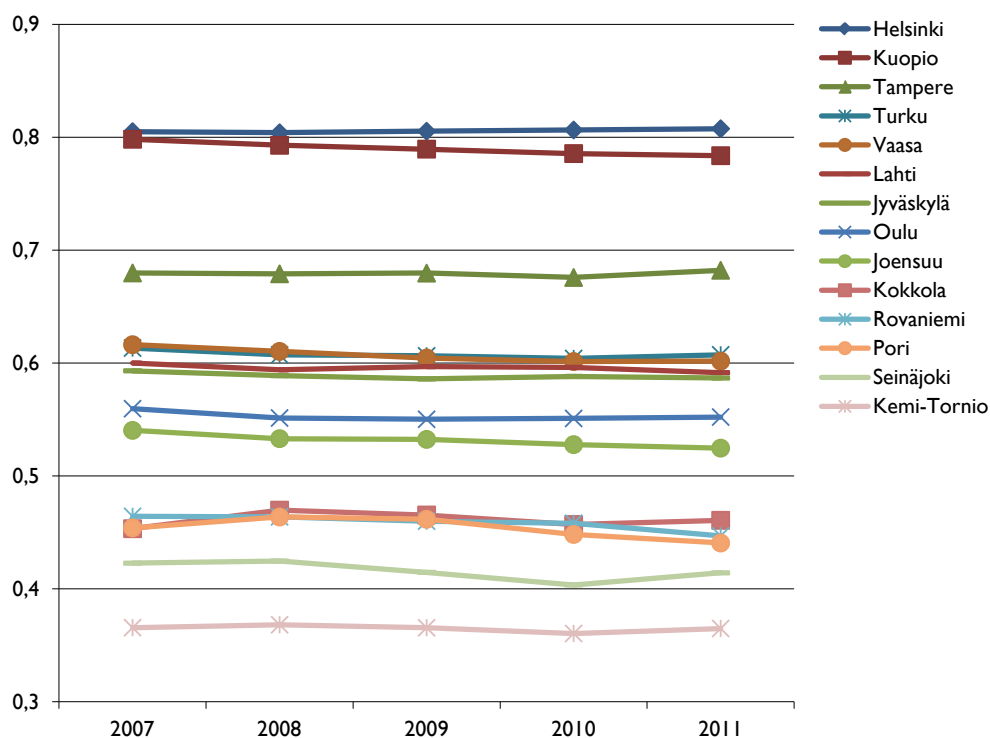
Ehdotus kalankasvatuksen ympäristösuojeluohjeeksi valmistui ja se oli lausuntokierroksella. Jokamiehenoikeudet ja toimiminen toisen alueella -julkaisu valmistui yritysten, järjestöjen, viranomaisten ja kansalaisten käyttöön.

1.2.4

Alueidenkäyttö

Yhdyskuntarakenteen kehittäminen jatkui

Kaupunkiseutujen tiiveimmillä alueilla asuvien osuus koko kaupunkiseutujen taajama-alueen asukkaista on viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana ollut pääsääntöisesti vähenevä eli yhdyskuntarakenne on hajaantunut. Yhdyskuntarakenteen eheydellä on suuri merkitys toimivien joukkoliikennetarkaisujen ja palvelujen saatavuuden kannalta.

Kuva 7. Tilastoruuduissa, joissa asukastiheys on vähintään 20 asukasta hehtaarilla, asuvien osuus kaupunkiseudun taajama-alueen asukkaista 2000–2011.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja tuulivoimakaavoitusta edistettiin

Kertomusvuonna ympäristöministeriö on aktiivisesti varmistanut valtioneuvoston hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttö-tavoitteiden toteutumista ja niiden välittymistä kuntien kaavoitukseen ja maakuntakaavoitukseen. Vuoden aikana vahvistettiin kolme maakuntakaavaa ja ohjattiin 24 vireillä olevaa maakuntakaavaa. Ohjauksessa ovat painottuneet ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät kysymykset, erityisesti kaupunkiseutujen yhdyskuntarakennetta ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista sekä tuulivoimaa ja turpeenottoa koskevat alueidenkäytölliset ratkaisut. Keskeisellä sijalla ovat olleet myös eräät suuret liikenteen infrastruktuuriratkaisut.

Ympäristöministeriön asettama seurantaryhmä arvioi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) toteuttamisen tilannetta ja kehittämisen tarpeita. Tehtyjen selvitysten mukaan VAT ovat kiinteä osa maakuntien ja kuntien kaavoitusta ja yhä enemmän niitä edistetään myös valtion viranomaisten toiminnassa. Vaikuttavuutta voidaan ja tulee kuitenkin tehostaa mm. alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän toimivuutta parantamalla. Valtion viranomaisten yhteistyötä ja toimintakäytäntöjä tulee myös kehittää ja VATien toteuttamisessa tulee kiinnittää enemmän huomiota taloudellisiin ohjauskeinoihin ja muuhun toimintaan, jolla on välillinen mutta merkittävä vaikutus alueidenkäyttöön. Toimenpide-ehdotukset tullaan ottamaan huomioon muun muassa maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) toimivuusarvioinnissa ja myöhemmin käynnistyvässä VATien tarkistamisessa.

Vuonna 2012 ympäristöministeriö tuki monin tavoin tuulivoimarakentamisen kaavoitusta ja selvityksiä sekä edisti hallituksen ilmasto- ja energiastrategian tavoitetta lisätä tuulivoimatuotantoa nykyisestä noin 20 megawattista 2000 megawattiin vuoteen 2020 mennessä. Kunnille ja maakunnan liitoille osoitettiin 1,4 miljoonaa euroa valtionavustusta tuulivoimarakentamista ohjaavien kaavojen laadintaan. Lisäksi laadittiin opas tuulivoimarakentamisen suunnittelusta ja yhteenvetoraportti maakunnilta pyydytyistä tuulivoimaselvityksistä. Selvitysten mukaan tuulivoimalle potentiaalisten alueiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 3 400 km² ja alueille voisi sijoittaa yhteensä 12 megawattia tuulivoimaa. Ainakin 16 maakuntaa on parhaillaan laatimassa tuulivoimaa käsittelevää maakuntakaavaa, jossa osoitetaan tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet ottaen huomioon muut alueidenkäyttötarpeet. Myös tuulivoimarakentamista ohjaavia kuntakaavoja on vireillä runsaasti eri puolilla Suomea.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen rakenteita sovitettiin yhteen

Maankäyttö- ja rakennuslain toimivuuden kokonaisarviointi on meneillään. Alueidenkäytön ohjauksen toimivuus kaupunkiseuduilla on yksi arvioinnin painopisteistä. Arvioinnin on tarkoitus valmistua vuoden 2013 lopussa. Vuonna 2012 valmisteltiin useita arviointiin liittyviä erillisselvityksiä, jotka valmistuvat keväällä 2013. Niistä keskeisimpiä ovat kolme kyselyä alueidenkäytön ohjausjärjestelmän toimivuudesta sekä tutkimus muutoksenhausta päätösten lainmukaisuuden takeena.

Ympäristöministeriö osallistui myös aktiivisesti kuntauudistuksen valmistelutyöhön. Ympäristöhallinto tuotti huomattavan määrän analyysijä kuntauudistuksen tueksi muun muassa työssäkäyntialueista. Kuntarakennelakiluonnos on parhaillaan lausunnoilla.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimukset Helsingin ja Turun kaupunkiseutujen kuntien ja valtion välillä allekirjoitettiin. Lisäksi Tampereen ja Oulun kaupunkiseutujen MAL-aiesopimukset allekirjoitetaan vuoden 2013 alussa. Metropolipolitiikkaa jatkettiin hallitusohjelman mukaisesti, metropolipolitiikan keskeisistä hankkeista MAL-aiesopimus Helsingin seudulla solmittiin 20.6.2012. Metropolialueen kilpailukykystrategian raamiluonnos valmistui lokakuussa ja haku

kasvusopimusmenettelyyn on käynnissä. Sosiaalisen eheyden kumppanuusohjelman valmistelu käynnistyi. Metropolialueen esiselvitystyö on käynnissä.

Ympäristöministeriö osallistui myös liikenne- ja viestintäministeriön koordinoimaan liikennepoliittisen selonteon valmisteluun erityisesti maankäyttöä, asumista ja palvelurakennetta koskevien kysymysten osalta. Selontekoa valmisteltaessa liikennepoliittisia kysymyksiä tarkasteltiin hallitusohjelman mukaisesti erityisesti maankäytön, asumisen, palvelurakenteiden, kestävän kehityksen ja elinkeino- ja aluekehityksen edellytykset huomioon ottaen. Selonteossa linjataan liikennepoliittikka vuosille 2012–2022.

Kaavoituksen ja kaavaohjauksen tueksi tuotettiin yhdyskuntarakenteeseen ja ilmastotavoitteita toteuttavaan aineistoa sekä kehitettiin asemakaavoitusta koskeva energiakaavoituksen mallia. Kaupan sijainnohjausta koskeva ohjeistusluonnos valmistui ja oli lausunnoilla. Lisäksi annettiin asemakaavan ajanmukaisuuden arviointia koskeva ohjeistus.

1.2.5

Asuminen

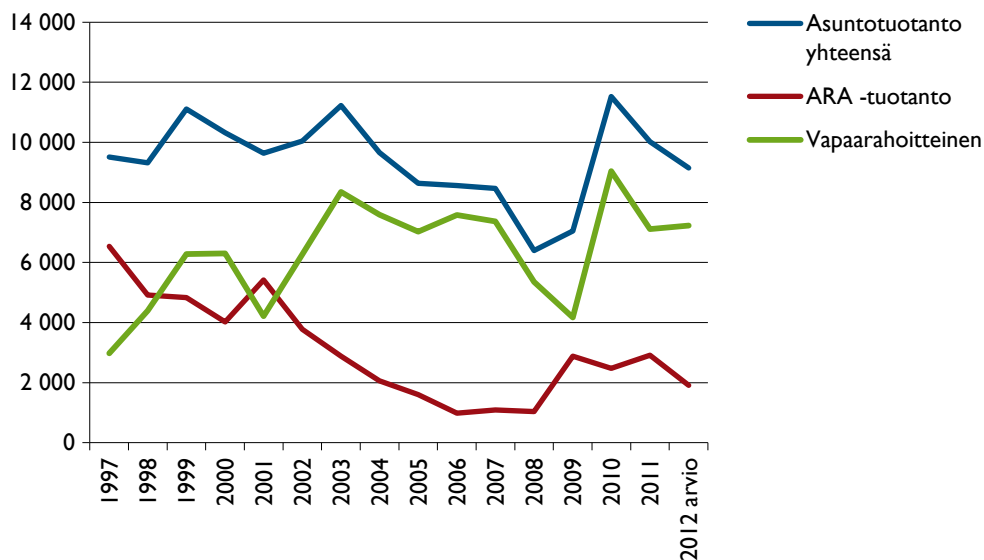
Asuntotuotanto väheni

Vuonna 2012 asuntojen uudistuotanto oli arviolta noin 29 000 aloitettua asuntoa. Asuntotuotannon varsin voimakkaaseen laskuun ovat vaikuttaneet erityisesti omistusasuntokysyntään vaikuttava yleisen taloudellisen epävarmuuden lisääntyminen ja toisaalta asuntotuotantoa elvyttäneiden valtion toimenpiteiden loppuminen. Lisäksi korkea asuntojen hintataso ja kuluttajien luottamuksen lasku vähensi asuntomarkkinoiden kysyntää vapaarahoitteisen asuntotuotannon osalta. ARA teki korkotukilainoitettavien asuntojen aloituksen mahdollistavia päätöksiä yhteensä 6 179 asunnosta ja takauslainoituksen osalta 239 asunnosta. Normaalin korkotukivuokratuotannon päätöksiä oli 1 240 asuntoa, erityisryhmien asuntoja 3 768 ja asumisoikeusasuntoja 1 170. Asunnoista aiesopimuskuntiin kohdistui 1 917 asuntoa ja muihin kasvukeskuksiin 2 513 asuntoa. Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuus oli yhteensä 1 025 miljoonaa euroa ja siitä jäi käyttämättä runsas 39 miljoonaa euroa

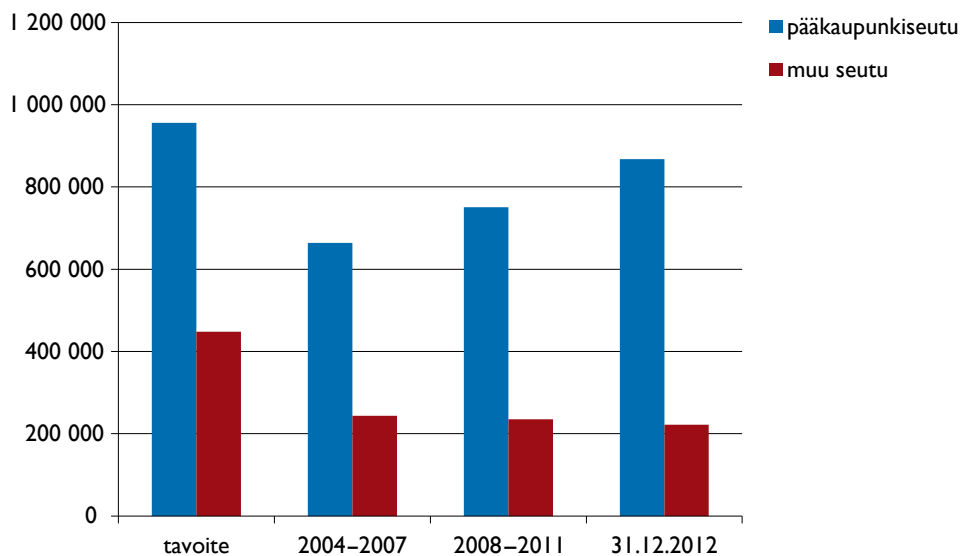
Vuosien 2008–2012 maankäyttöä ja asumista koskevassa aiesopimuksessa sovitut valtion toimenpiteet on käytännössä tehty. Sen sijaan Helsingin seudun 14 kuntaa ovat toteuttaneet yhdessä sovittuja tavoitteita erittäin vaihtelevasti. Koko seudun ARA-vuokra-asuntotuotannon tavoitteesta jäätin vain vajaat 20 prosenttia, mikä johtui suurelta osin pääkaupunkiseudun tuotantotavoitteen ylittymisestä vuosina 2009 ja 2011. Koko asuntotuotannon osalta tavoitteita ei saavutettu minään vuotena kaudella 2008–2011. Valtio on tukenut tavoitteita myöntämällä kunnallistekniikka-avustuksia uusien asuntoalueiden käyttöönottoon.

Helsingin seudun asuntotuotannon tavoite ei toteutunut

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimuksen 2012–2015 mukainen Helsingin seudun asuntotuotannon tavoite on 12 500 asuntoa vuodessa. Vuonna 2012 toteutui arviolta 10 500 asuntoa eli tavoite jäi saavuttamatta. Vuonna 2012 normaalien ARA-vuokra-asuntojen rakentamisen aloituksen mahdollistavia päätöksiä tehtiin Helsingin seudulla vain alle 400 asunnon osalta. MAL-sopimuskauden (2013–2015) keskimääräinen vuositaso on noin 2500 ARA-vuokra-asuntoa painopisteen ollessa normaaleissa vuokra-asunnoissa. Helsingin seudulla oli lisäksi tavoitteena kaavoittaa 1,4 miljoonaa kerrosneliömetriä uutta asuinkerrosalaa, toteuma oli ennakkotietojen mukaan noin 1,1 miljoonaa kerrosneliömetriä.

Kuva 8. Asuntotuotanto aiesopimuskunnissa.

Kuva 9. Kaavoitettu uusi asuinkerrosala, kerros- m², Helsingin seudun aiesopimuskunnissa.

Pitkäaikaisasunnottomuuden ja kehitysvammaisten asumisen tavoitteet lähestulkoon täyttyivät

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma jatkui tavoitteena poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2015 mennessä. Asunnottomien määrä oli vuonna 2012 lopussa yhteensä 7 847 (vuonna 2011 7 572), joista pitkäaikaisasunnottomia oli 2 669 (vuonna 2011 2 730). Aiesopimuskaupungeissa (10 kaupunkia) oli näistä 2 203 henkilöä. Vuosina 2008–2012 on valmistunut yhteensä 2 143 asuntoa pitkäaikaisasunnottomille. Uuden ohjelmakauden (2013–2015) tavoitteena on 1 250 asuntoa. Tavoitteen saavuttaminen näyttää haastavalta.

Kehitysvammaisten asumisen ohjelman toteuttamista jatkettiin, ja kehitysvammaisille suunnattuja ARA-asuntoja valmistui vuonna 2012 yhteensä 415 (28,2 milj. €).

Tavoitteena oli 470 uuden asunnon rahoittaminen, joten tavoitteesta jäätiin jonkin verran. Lisäksi rakennusten esteettömyyteen liittyvien määräysten muutostyö käynnistettiin kartoittamalla muutostarpeita eri sidosryhmiltä ja teettämällä tausta-aineistoksi selvitys rakennetun ympäristön esteettömyyden tilasta.

Ikääntyneiden asumiseen parannusehdotuksia

Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelmaa valmistellut työryhmä luovutti ehdotuksensa. Työryhmä piti tärkeänä ikääntyneiden asumistarpeiden ennakointia. Kuntien kokonaisvaltaista suunnittelua ja toimia ikääntyneiden asumisen kehittämiseksi olisi tehostettava. Päävastuu ikääntyneiden asumisen parantamisesta on kuitenkin asukkailla itsellään. Työryhmä ehdotti, että ikääntyneiden kotona asumista helpottavan hyvinvointi- ja viestintäteknologian kehittämistä ja käyttöönottoa tuetaan.

1.2.6

Rakentaminen

Rakentaminen hiipui loppuvuonna

Rakentaminen väheni vuonna 2012 pääosin kansainvälisen suhdanteiden heikkenemisen ja EU:n velkakriisin myötä. Yritysten ja rakennuttajien epävarmuus talouden suhteen lisääntyi, vaikkakin korkotaso pysyi matalalla. Tammi-marraskuussa myönnettyjen rakennuslupien kuutiomäärä väheni 14,2 prosenttia vuodentakaiseen vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Eniten vähenivät teollisuus- ja varastorakennusten kuutiomäärät (vuosimuutos -28 %), vapaa-ajan rakennukset sekä liike- ja toimistorakennukset (- 15 %), kun taas julkisten rakennusten rakennuslupakehitys kasvoi (+16 %).

Uudisrakentamisen uudet energiatehokkuusmääräykset tulivat voimaan

Uudisrakentamisen energiatehokkuutta parantavat uudet rakentamismääräykset tulivat voimaan 1.7.2012. Määräysten keskeinen muutos on siirtyminen kokonaisenergiatarkasteluun, joka koskee kaikkea rakennuksessa tapahtuvaa energiankulutusta eli siinä otetaan huomioon lämmityksen lisäksi muun muassa ilmanvaihto, valaistus ja lämmin käyttövesi. Eri energiamuodoille on annettu kertoimet, jotka kuvaavat luonnonvarojen käyttöä. Ne kannustavat käyttämään kaukolämpöä sekä uusiutuvia energialähteitä. Määräysten tiukennus tarkoittaa keskimäärin 20 prosentin parannusta nykyisten määräysten vaatimaan energiatehokkuuteen. Ensimmäinen luonnos uudisrakentamisen energiamääräysten tiekartaksi valmistui.

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanoon liittyen valmisteltiin lakiesitys rakennusten energiatodistukseksi koskevaksi uudeksi laiksi, joka tulee voimaan 1.6.2013. Uudistuksen keskeinen muutos koskee vanhoja pientaloja, jotka uudistuksen myötä tulevat vaiheittain todistusmenettelyn piiriin. Samalla kumottiin laki ilmastointijärjestelmän kylmälaitteiden energiatehokkuuden tarkastamisesta. Lakiesitys maankäyttö- ja rakennuslain muutoksesta sisältäen myös korjausrakentamisen energiatehokkuusmääräyksiä koskevat kohdat vahvistettiin. Esitys ympäristöministeriön asetukseksi korjausrakentamisen energiatehokkuusmääräyksistä lähetettiin lausunnoille ja annettaneen lähiviikkoina. Määräyksiä sovelletaan sellaiseen korjausrakentamiseen, jonka yhteydessä voidaan parantaa energiatehokkuutta osana muusta syystä johtuvaa korjaus- tai uusimistyötä.

Korjausrakentamista ja uusiutuvan energian käyttöönottoa tuettiin

Korjaus- ja energia-avustuksiin oli vuoden 2012 talousarviossa käytettävissä 56,3 miljoonaa euroa. Määräraha oli 34,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2011. Tästä uusiutuvan energian avustuksiin oli käytettävissä 10 miljoonaa euroa kun vuonna 2011 samaan tarkoitukseen käytettiin 30 miljoonaa euroa. Uusiutuvan energian avustusten väheneminen vaikeutti erityisesti lämmitystapamuutosten, kuten lämpöpumppujen ja pellettilämmityksen käyttöönottoa ja hankaloitti uusiutuvan energian käytölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kosteus- ja hometalkoita jatkettiin ja ERA17-toimintaohjelma tarkistettiin

Valtakunnalliset kosteus- ja hometalkoot jatkuivat ympäristöministeriön koordinoimissa ohjelmaa. Vuoden aikana paneuduttiin erityisesti kansalaisviestinnän tehostamiseen mm. uudistettujen internet-sivujen, koulutuskiertueen ja televisiosarjan avulla. Kertomusvuonna valmistui muun muassa riskirakenteiden tunnistamista koskeva opetusmateriaali, tilaajaohje sisäympäristöongelmien ratkaisemiseen, koulutuksen ja pätevöittämissä kehittämishanke sekä asuntokaupan turvan parantaminen hanke.

Energiaviisaan rakennetun ympäristön aika (ERA17)-ohjelmaa tarkistettiin syyskuun 2012 siten, että vuosien 2013–2014 toiminnassa keskitytään seitsemään erityisen tärkeään painopisteeseen. Seurantaryhmän puheenjohtajuus siirtyi ympäristöministeriöltä asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitolle (RAKLI ry) vuoden 2013 alusta.

Elinympäristön laatua ja rakennusperintöä parannettiin sekä sähköisiä palveluita kehitettiin

Elinympäristön laadun parantamiseen liittyen valmistui poikkihallinnollisena yhteistyönä päivitetty tietoaaineistot rakennetun ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden kehittämiseksi. Näillä tietoaaineistoilla toteutetaan valtioneuvoston periaatepäätöksiä sisäisestä turvallisuudesta sekä terveyden edistämiseksi. Ympäristömeludirektiivin mukaiset meluselvitykset laadittiin kahdeksassa asukasmäärältään ja -tiheydeltään suurimmassa kunnassa.

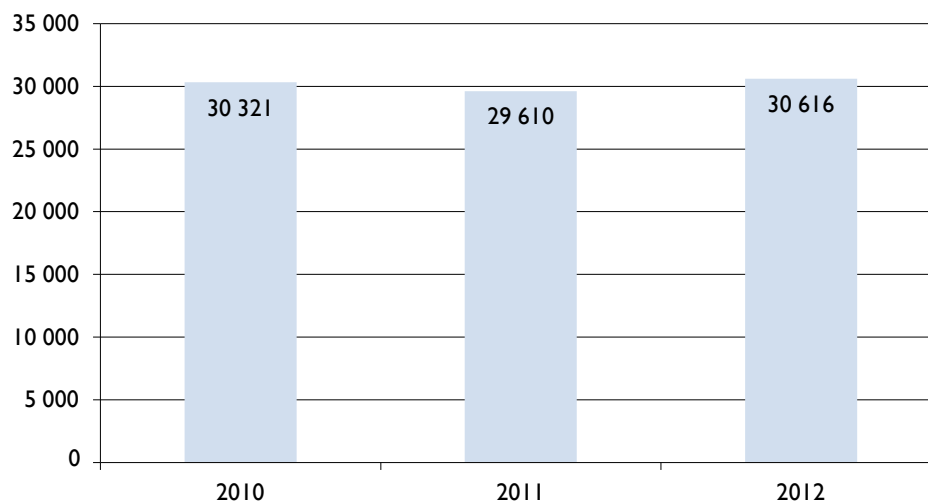
Hallitusohjelman mukaisesti aloitettiin poikkihallinnollinen valmistelu Suomen ensimmäisestä kulttuuriympäristöstrategiasta, strategian on tarkoitus valmistua kesäkuussa 2013. Ympäristöministeriö myönsi vuonna 2012 rakennusperinnön hoitoon tarkoitettuja avustuksia 1,35 miljoonaa euroa. Avustuksia haettiin 1 209 kohteelle ja niitä voitiin myöntää 548 kohteelle.

Asumisen ja rakentamisen ePalvelut -hankkeessa kehitetään asumiseen ja rakennettuun ympäristöön liittyviä sähköisiä palveluita erilaisten lupien ja tukien hakemiseen sekä tieto- ja analyysitarpeisiin. Sähköistettäviä palveluita ovat rakentamisen lupapalvelut, asumisen palvelut sekä elinympäristön tietopalvelut. Palvelukokonaisuudessa otettiin kertomusvuonna julkiseen käyttöön asuntojenvuokrat.fi -palvelu sekä julkinen karttaliittymä. Koko palvelukokonaisuus valmistuu vaiheittain vuosina 2013–2014.

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus

Ympäristöministeriön toimintamenoista maksetut toiminnan menot olivat sisäiset kulut ja poistot poislukien 30,6 miljoonaa euroa (29,6 milj. euroa vuonna 2011). Kulujen kasvu aiheutui erityisesti palkankorotuksista ja lisääntyneistä matkustusmenoista, myös toimitilojen vuokrataso nousi hieman. Palvelujen ostot pysyivät noin 8 miljoonan euron tasolla. Palkkamenojen osuus kaikista kuluista on lähes 60 prosenttia. Palkkamenot kasvoivat 17,4 miljoonasta eurosta 18,1 miljoonaan euroon ja matkustusmenot vastaavasti 1,4 miljoonasta eurosta 1,6 miljoonaan euroon. Matkustustarvetta lisäsi erityisesti kestävän kehityksen konferenssi Rio de Janeirossa ja kansainväliset ilmastoneuvottelut Dohassa. Lisäksi toiminnan yleinen aktivoituminen vuoden 2011 hallituksen vaihtumisen jälkeen näkyi kulujen kasvuna edellisvuoteen verrattuna.

Kuva 10. Ympäristöministeriön toiminnan kulut

Viereisellä sivulla olevassa taulukossa on kuvattu ministeriön henkilötyövuosijakauma ja kustannukset tehtäväalueittain. Kustannusten kohdentamisessa on käytetty perusteena työajanseurantaa. Tarkempi tehtäväkohtainen htv-jakauma on esitetty kappaleessa 1.4.1.

Ympäristöministeriön tehtäväalueittaiset kustannukset nousivat yhteensä 3,9 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kustannuksiin sisältyy henkilöstömenojen lisäksi kaikki muut toimintamenojen lkp-tililajit. Ministeriön henkilötyövuodet pysyivät samalla tasolla kuin vuonna 2011.

Tehtäväalueittaiset osuudet pysyivät kokonaisuudessaan melko samoina edellisvuoteen verrattuna. Ympäristönsuojelun voimavarat vähenivät eniten ilmansuojelun alueella, kun taas vastaavasti ilmastonmuutoksen torjunnan ja ympäristöriskien tehtäväalueilla voimavarat lisääntyivät. Luontoympäristön tehtäväalueella resursseja siirtyi luonnonvarojen kestävästä käytöstä luonnon monimuotoisuuden tehtäviin ja meriasioihin. Rakennetun ympäristön toimialueella voimavarojen painopiste siirtyi selvästi ilmastonmuutoksen ja ekotehokkuuden tehtävistä hyvän elinympäristön (mm. rakentamisen ohjaus ja MRL-koordinointi) tehtäviin.

Taulukko I. Ympäristöministeriön tehtäväalueittaiset henkilötyövuosimäärät ja kustannukset

Tehtäväalue	2010		2011		2012	
	Henkilötyövuodet (htv)	Kustannukset (milj. euroa)	Henkilötyövuodet (htv)	Kustannukset (milj. euroa)	Henkilötyövuodet (htv)	Kustannukset (milj. euroa)
Ympäristönsuojelu	90	10,2	88	9,5	91	10,1
Ilmansuojelu	13	1,5	14	1,5	11	1,2
Ilmastomuutoksen torjunta	24	2,9	26	2,9	30	3,3
Kestävä materiaalitalous	33	3,8	29	3,1	29	3,3
Ympäristöriskit	19	2,1	19	2,0	21	2,3
Luontoympäristö	71	7,8	67	7,6	65	7,9
Luonnon monimuotoisuus	26	2,8	19	2,2	20	2,5
Luonnonvarojen kestävä käyttö	13	1,4	17	1,9	15	1,7
Meret sekä pinta- ja pohjavedet	27	3,0	23	2,7	24	3,0
Ympäristövaikutusten arviointi	5	0,6	7	0,7	7	0,8
Rakennettu ympäristö	128	14,3	124	13,6	122	13,8
Ilmastomuutos ja ekotehokkuus	43	5,0	53	5,8	46	5,2
Asuinolojen kehittäminen	52	5,9	44	4,6	44	4,9
Hyvä elinympäristö	32	3,4	28	3,2	33	3,7
Yhteensä	288	32,3	279	30,6	279	31,8

METSO-ohjelman, EU:n Life+-ohjelmaa sekä kosteus- ja hometalkoot-toimintaohjelman tutkimus- ja kehittämispalveluiden hankintaa ei ole tässä laskettu ministeriön toimintakustannuksiksi eikä myöskään SYKE:n palvelusopimuksen rahoitusta ja alueellistamistukea, koska niiden tulokset kohdentuvat yleisemmin ja laajemmin muiden kuin pelkästään ministeriön hyväksi. Ministeriön hallinnolliset kustannukset, yleiskustannukset ja poissaolot on vyörytetty substanssitehtäväalueille tehtyjen henkilötyövuosien suhteessa.

Yllä esitettyjen kustannusten lisäksi ministeriö maksoi vuonna 2012 arvonnalisäveroa 2 075 074 euroa.

Ympäristöministeriöläisten hiilijalanjälki pieni

Henkilöstön ympäristötietoisuutta ja ympäristömyönteistä toimintatapaa pyrittiin lisäämään useilla eri tapahtumilla, joita olivat mm. porraspäivä, kilometrikisa, energiansäästöviikko, Earth hour -varjotapahtuma, hissiton päivä, pyörällä töihin päivä, siivouspäivä ja perehdyttämispäivä. Lisäksi järjestettiin ekskursio Helsingin kierrätyskeskukseen.

Vuonna 2012 ympäristöministeriön eko-virastoryhmä laati nykyisen ympäristöjärjestelmämme pohjalta ympäristöministeriön energiatehokkuussuunnitelman, joka pohjautuu energiapalveludirektiiviin (2006/32/EY).

Ympäristöministeriö laski kokonaishiilijalanjälkensä vuodelta 2012 käyttäen apunaan WWF:n ilmastolaskuria. Hiilidioksidipäästöt olivat yhteensä 1717,61 tCO₂, joka on hiukan vähemmän kuin vertailuvuonna 2011. Yhtä työntekijää kohden päästöjä syntyi keskimäärin 6,06 tCO₂. Kokonaisuudessaan YM:n CO₂-päästöt vastaavat 730 898 bensalitrin tai 390 omakotitalon keskimääräisiä päästöjä.

Taulukko 2. Merkittävimpien eko-virastomittarien kehitys vuosina 2010–2012

	2010	2011	2012
Sähkönkulutus, MWh	818	834	696
Lämmönkulutus (sääkorjattu), MWh	1611	1642	1456
Veden kulutus, m ³	2209	2197	2349
Paperin kulutus, riisiä	4 338	3 649	3600
Kokonaisjättemäärä, tonnia	76,6	67,3	67,3
Sekajättemäärä, tonnia	5,6	3,78	3,78
Matkustus			
Matkustus tCO ₂ -päästöt	538	504	469
Ulkomaan matkat, kpl	956	867	829
Kotimaan matkat, kpl	770	854	832
Oman auton käyttö, tkm	63	57	54
Taksin käyttö, kpl	2560	2453	2481
Lähiliikenteen käyttö, €	2150	2801	3410
Etäneuvottelut, tuntia		192	451

1.3.2

Maksullinen ja yhteisrahoitteinen toiminta

Ympäristöministeriön maksullisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2012 yhteensä 10 814 euroa (15 971 euroa vuonna 2011). Tuotot koostuvat pääosin yksittäisistä päätöksistä ja luvista. Vähäisten tuottojen johdosta erillistä maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa ei ole laadittu.

Ministeriön yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2012 yhteensä 604 594 euroa (651 768 euroa vuonna 2011). Kustannusvastaavuuslaskelmassa (liite 5.2.1) on esitetty yhteistoiminnan hankkeita vastaavat erillis- ja yhteiskustannukset.

Yhteistoiminnan rahoituksesta valtaosa tuli valtiohallinnon ulkopuolelta, pääosin pohjoismaiden ministeriöneuvostosta. Sillä rahoitettiin luonnon monimuotoisuutta koskevien ympäristösopimusten yhtenäisyyden selvitystä sekä ympäristöpolitiikan taloudellisten ohjauskeinojen selvitystä.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 100,7 % (89,8 % vuonna 2011). Ero johtuu siitä, että projektin Y220 tuloista 24 131 euroa tuli vasta vuonna 2012, vaikka tulot kohdistuivat vuodelle 2011. Mikäli tämä suoritus olisi kohdistettu oikealle vuodelle, eli vuodelle 2011, niin omarahoitusosuus olisi ollut vuonna 2011 93,1 % ja vuonna 2012 96,7 %

1.4

Tuotokset ja laadunhallinta

1.4.1

Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Taulukossa 2 on esitetty ministeriön työaikaseurantajärjestelmästä saatu tehtäväkohdainen henkilötyövuosijakauma kolmelta edelliseltä vuodelta. Vastaavilta vuosilta on eri järjestelmien (mm. diaari- ja asiankäsittelyjärjestelmä, kirjanpito ym.) tuottamaa tietoa hyväksi käyttäen kerätty eräitä ministeriön suoritteita/tuotoksia ja ryhmitelty ne eri tehtäville. Suoritteet eivät ole keskenään verrattavissa eivätkä ne kerro kaikkea ministeriön aikaansaannoksia, joihin kuuluu muuan muassa keskeisesti vaikuttaminen muiden toimialojen toimintaan. Suoritekohtaisessa vertailussa voidaan kuitenkin

nähdä jossain määrin toiminnan volyymin kehitystä. Edellisvuoteen verrattuna vuoden 2012 suoritteiden määrä lisääntyi kokonaisuudessaan osittain toiminnan yleisen aktiivisuuden lisääntymisen johdosta.

Taulukko 3. Ministeriön henkilötyövuodet ja erät suoritteet tehtävittäin.

	Htv 2010	%	Htv 2011	%	Htv 2012	%	Suoritteet	Luku- määrä 2010	Luku- määrä 2011	Luku- määrä 2012
Toimialan kehittäminen, strategiat, ohjelmat ja niiden seuranta	73	25,2	76	27,3	77	27,6	<ul style="list-style-type: none"> Muiden virastojen lausuntopyynnöt Edustus ulkopuolisissa toimielimissä Työryhmät, projektit ja selvityshenkilöt 	214 105 18	190 97 11	185 112 13
Hallinnonalan ohjaus sekä toiminnan ja talouden suunnittelu	9	3,3	9	3,2	8	3,0	<ul style="list-style-type: none"> TTS, kehykset, TAE, LTAE Tulossopimukset Toimintakertomukset, hallituksen kertomukset ja muu raportointi Muut tulosjohtamista, -ohjaamista, kehittämistä koskevat asiat 	6 5 11 7	5 6 10 5	8 3 11 6
Säädösvalmistelu ja säädösten toimeenpano	38	13,1	38	13,5	43	15,6	<ul style="list-style-type: none"> Hallituksen esitykset Valtioneuvoston asetukset 	18 34	1 20	9 12
EU- ja kansainväliset asiat sekä verkostot	31	10,6	31	11,3	30	10,8	<ul style="list-style-type: none"> EU-kirjelmät ja -selonteot EU-kokousraportit (pl. EUn raportit) Lainsäädännön notifiointit komissiolle EU-lainsäädäntökäsittelyt Muut EU-asiat (tied, mandaatit ym.) 	13 117 16 -- --	5 112 18 15 14	15 112 17 16 60
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	15	5,2	11	4,0	11	3,9	<ul style="list-style-type: none"> Eduskuntakysymykset Ympäristönsuojelun avustukset Alueidenkäytön ja luonnonsuojelun avustukset Avustukset asunto- ja rakennusalan järjestöille Rakennusluovutus- ja -sopimukset (ml. valitukset) Vahvistetut maakuntakaavat 	106 42 38 27 11 11	29 32 39 15 4 4	59 25 31 13 6 3
Ministeriön jakamattomat tehtävät	1	0,3	1	0,4	2	0,7				
Johtaminen sekä yksikkö-, osasto- ja ryhmäkokouksiin osallistuminen	18	6,4	17	6,2	16	5,7				
Henkilöstövoimavarojen hallinta	11	3,7	11	4,0	10	3,5	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristöministeriön virat, työsopimukset ja palkkausasiat 	314	319	291
Taloushallinto	17	5,7	15	5,5	17	6,0	<ul style="list-style-type: none"> Osto- ja myyntilaskut sekä maksatuspäätökset Matka- ja kululaskut (M2 käyttöön 1.10.2010) Tilijaottelu, käyttösuunnitelmat, määräraha- ja -tulojen hallinta Valtiontalouden tarkastusviraston asiat Hankinta-asiat 	6828 -- 87 8 14	5406 2374 68 10 18	4 884 2466 85 11 6
Tiedon hallinta ja tietohallinto	10	3,6	10	3,5	8	3,0	<ul style="list-style-type: none"> Tietohall. hankinta- ja käyttöluupa-asiat Tietohall. tutkimus-, selvitys- ja kehittämissuunnitelmat ja -sopimukset 	22 13	6 8	12 8
Hankehallinta	5	1,6	6	2,1	6	2,0				
Tietopalvelu	10	3,3	9	3,2	9	3,2	<ul style="list-style-type: none"> Julkaisut yhteensä Kirjatut asiat 	32 2386	40 2239	39 2498
Viestintä	13	4,4	12	4,2	10	3,6	<ul style="list-style-type: none"> Tiedotteet Tiedotustilaisuudet Sisäiset intra-uutiset Sisäiset info- ja keskustelutilaisuudet 	242 28 -- --	165 24 433 15	182 26 481 11
Sisäinen tarkastus	2	0,7	2	0,7	2	0,7				
Muut tukitoiminnot	37	12,7	31	11,0	30	10,7				
Yhteensä	288	100,	279	100	279	100				

Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Ympäristöministeriön strateginen hanke ”Säädösten, ohjelmien ja hankkeiden vaikutusten arvioinnin kehittäminen” eteni suunnitellusti. Hankeen keskeisin tuotos, arviointiohjeistus, on viimeistelyvaiheessa ja hankkeeseen sisältyneiden pilottien tulokset dokumentoiva raportti on luonnosvaiheessa. Hankeen on tarkoitus valmistua keväällä 2013.

Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) sekä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnin (SOVA) lakien laadukasta soveltamista edistettiin muun muassa koulutuksella (neuvottelupäivät, SOVA -seminaari, viranomaisten ohjaus ja neuvonta). YVA -yhteysviranomaistoiminnan laatua ja yhtenäisyyttä kehittävä työryhmä aloitti työskentelynsä ja YVA -yleissopimuksen sekä SOVA -pöytäkirjan viranomaistehtäviä hoidettiin useiden hankkeiden osalta. Luonnos hallituksen esitykseksi koskien Espoon YVA -yleissopimuksen muutoksia sekä YVA - ja SOVA -lain rajat ylittäviä vaikutuksia koskevien säännösten tarkistamista oli lausuntokierroksella.

EU-lainsäädännön vaikuttamista ja voimavarojen tehokkaampaa käyttöä parannettiin käyttöönottamalla uusia menettelytapoja eräissä EU-hankkeissa. Normaalien työskentelytapojen lisäksi (mm. työryhmät) panostettiin suoraan vaikuttamiseen muun muassa komission suuntaan, selvitettiin oikeusministeriön kanssa mahdollisuuksia käyttää viittaustekniikkaa EU-lainsäädännön toimeenpanossa sekä sovellettiin tekniikkaa RoHS-lain valmistelussa.

Ympäristöministeriön tulosoajasta tehostettiin. ELYjen toiminnallisessa tulosoajauksessa muun muassa pilotoitiin Valtion tulostietojärjestelmän (Netra) käyttöä Y-vastuualueella. Järjestelmässä tapahtuva tulostavoitteiden sopiminen korvaa pääosan tulostarkistusneuvottelutarpeesta. Lisäksi ELYjen asiakaspalveluroolia hahmotellaan uudella tavalla ympäristöministeriön koordinoimassa monikanavaista asiakaspalvelua kehittävässä hankkeessa. Kaavaohjaukseen ja laatuajajärjestelmiin liittyvät toimintamallien kehittäminen käynnistyi ELYissä. SYKEN tulossopimus uusittiin ja sopimuksen valmistelu organisoitiin teema- ja toimintoryhmiin. Tulossopimuksen rakenteessa, strategisten tavoitteiden seurannassa ja mittareiden kehittämistyössä varaudutaan Valtion tulostietojärjestelmän käyttöönottoon. SYKEN tulossuunnittelun pohjaksi ympäristöministeriö määritteli ohjauksen yleiset periaatteet.

Ympäristöhallinnon verkkopalvelu-uudistusta jatkettiin tavoitteena erityisesti asiakaspalvelukyvyn parantaminen. Uudistus kattaa sisäisten ja ulkoisten verkkosivujen julkaisujärjestelmän, tekniikan, ilmeen ja käyttöjärjestelmän uudistamisen sekä sisällön tuottamisen ja järjestämisen uusiin palveluihin. Myös sosiaalisen median käyttö tulee olemaan osa uudistunutta verkkopalvelua. Uudet verkkosivut on tarkoitus avata keväällä 2013.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Ministeriössä otettiin käyttöön kertomusvuonna johdon työnantajakalaverit, joilla pyritään vahvistamaan henkilöstöjohtamisen yhteisiä toimintamalleja ja toimintatapoja. Kehityskeskustelujen ohjeistuksessa asetettiin painopisteiksi työajan riittävyys suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja tavoitteiden mitoittaminen käytettävissä oleviin voimavaroihin. Osaamisen ja työhyvinvoinnin suunnitelmallinen kehittäminen

otettiin aikaisempaa näkyvämmiin esille osastojen ja yksiköiden tulostavoitteissa ja kehityskeskusteluissa. Myös määrällisen henkilöstösuunnittelun edelleenkehittäminen aloitettiin.

Henkilöstön määrä ja rakenne

Taulukko 4. Henkilöstön sijoittuminen ministeriön eri tehtäväalueille 31.12.2012

Toiminta-alue	Toteutuma 2010	Toteutuma 2011	Toteutuma 2012
Luontoympäristö	52	49	50
Ympäristönsuojelu	54	51	53
Rakennettu ympäristö	82	86	88
Hallinto ja muut yhteiset	57	60	61
Kansainväliset ja EU-asiat	21	21	20
Viestintä	16	16	16
Yhteensä	282	283	288

Lukuihin on laskettu mukaan henkilöt, joilla oli virka- tai työsuhde ministeriöön vuoden lopussa. Osa viroista saattoi olla täyttämättä tai luvuissa on mukana määräaikaista työntekijöitä, joiden työsuhde päättyi vuoden lopussa. Hallintoon on laskettu mukaan myös kansliapäällikkö esikuntineen.

Taulukko 5. Henkilöstön määrä ja rakenne

Henkilöstön määrä ja rakenne	Toteuma 2010	Toteuma 2011	Toteuma 2011
Henkilöstön lukumäärä 31.12.2011	282	283	288
- miehiä	→ 107	→ 101	→ 96
- naisia	→ 175	→ 182	→ 192
Muutosprosentti edellisvuoteen %	-4,4	0,4	1,8
Henkilötyövuodet (htv)	288	279	279
Henkilöstön keski-ikä/ vuotta	50,8	51,2	51,0
- miehet	→ 52,5	→ 52,8	→ 52,9
- naiset	→ 49,7	→ 50,2	→ 50,1
45-vuotta täyttäneiden osuus %	75,8	74,9	72,2
Koulutustasoindeksi	6,1	6,2	6,3
- miehet	→ 6,7	→ 6,8	→ 6,8
- naiset	→ 5,8	→ 5,9	→ 6,0
Määräaikaisen henkilöstön osuus %	11,3	14,1	18,4
- ma. naisia henkilöstöstä	→ 8,6	→ 11,3	→ 14,6
- ma. miehiä henkilöstöstä	→ 3,2	→ 2,8	→ 3,8
Kokoaikaisen henkilöstön lkm	272	269	271
Osa-aikaisen henkilöstön lkm	10	14	17
Kokoaikaisen henkilöstön % osuus	96,5	95,0	94,1
Osa-aikaisen henkilöstön % osuus	3,5	5,0	5,9

Ikärakenne painottuu voimakkaasti yli 45-vuotiaisiin ja työuraa jatketaan usein yli lakisääteisen eläkeiän. Avautuviin tehtäviin rekrytoidaan sekä kokeneita asiantuntijoita että työuransa alussa olevia henkilöitä, joten ikärakenne ei muutu nopeasti.

Taulukko 6. Ministeriön ikärakenne

Ikäryhmä	Toteuma 2010		Toteuma 2011		Toteuma 2012	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
25–34	23	9	24	9	22	8
35–44	45	16	47	17	58	20
45–54	96	34	94	32	92	32
55–64	115	41	115	41	108	38
65–	3	1	3	1	8	3
Yhteensä	282	100	283	100	288	100

Työhyvinvointi ja työkykyinvestoinnit

Henkilöstön työkuunto oli hyvä sairauspoissaolojen määrällä mitattuna. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi yksi henkilö. Työterveyshuollon kehittämisessä on määrätietoisesti panostettu ennalta ehkäisevään työterveyshuoltoon viimeisen parin vuoden aikana, mikä näkyy sairauspoissaolojen laskuna.

Taulukko 7. Henkilöstön työtyytyväisyys, työkuunto sekä investoinnit työhyvinvointiin

Työhyvinvointi	Toteuma 2010	Toteuma 2011	Toteuma 2012
Työtyytyväisyysindeksi	3,47	3,49	3,53
- miehet	→ 3,45	→ 3,52	→ 3,62
- naiset	→ 3,50	→ 3,47	→ 3,48
Lähtövaihtuvuus %	2,4	1,8	1,4
Tulovaihtuvuus %	8,8	6,7	8,7
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen %	-	0,7	0,3
Sairauspoissaolot työpäivää/htv	7,6	7,4	7,0
Työterveyshuolto €/htv - netto	345	578	614
Työkunnon ja työtyytyväisyyden edistäminen €/htv	410	645	570

Lähtövaihtuvuus eli toisen työnantajan palvelukseen siirtyminen on edelleen vähäistä. Jos lähtövaihtuvuuteen lasketaan myös eläkkeelle siirtyneet, on luonnollinen poistuma 6,3 %. Eläkkeille siirtyi yhteensä 15 henkilöä.

Osaaminen ja muu aineeton pääoma

Henkilöstöstrategian toimenpideohjelmalla ja tulossopimusohjeistuksella on osastoja ja yksiköitä ohjattu monipuoliseen osaamisen kehittämiseen ja jakamiseen.

Taulukko 8. Henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä investoinnit

Osaamisen kehittäminen	Toteuma 2010	Toteuma 2011	Toteuma 2012
Koulutus ja muu kehittäminen €/htv	1 259	1 335	1 220
Ammattitaidon kehittäminen päivää/htv	3,8	3,8	3,1

Vuonna 2012 koulutuksen painopisteinä olivat valtioneuvosto-osaaminen ja siinä erityisesti säädösvalmistelun kehittäminen, työyhteisötaidot, vaikuttamis- ja viestintäosaaminen sekä johtaminen. Ministeriölle räätälöidyssä kolmannessa JET (Johtamisen erikoisammattitutkinto) -koulutuksessa oli mukana 12 ympäristöministeriöläistä. Viestintätaitoista keskeisimmät koulutukset pidettiin vaikuttavasta esiintymisestä, puheen kirjoittamisesta sekä neuvottelutaidoista englanniksi. Kielitaitoa ylläpidettiin ruotsin, englannin ja ranskan kielen kursseilla. Säädösvalmistelusta järjestettiin koulutustilaisuudet säädösten välisistä suhteista, säädösten toimeenpanosta ja yritysvaikutusten arvioinnista ja lisäksi uudet säädösvalmistelijat osallistuivat valtioneuvoston esittelijän kurssille sekä tarvittaessa HAUSin säädösvalmistelukoulutuksiin.

Tehty työaika ja henkilöstökulut

Ministeriön ikärakenne vähentää myös tehdyn työajan määrää, koska suurella osalla työntekijöistä on pitkät vuosilomat.

Taulukko 9. Tehty työaika ja työvoimakustannukset

Työaika ja työvoimakustannukset	Toteuma 2010	Toteuma 2011	Toteuma 2012
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta %	77,2	77,7	78,4
Tehdyn työajan palkat: %-osuus palkkasummasta	74,0	74,7	75,7
Kokonaistyövoimakustannukset 1000 euroa	18 467	18 074	18 552
Palkkasumma (ml. välilliset palkat)	15 038	14 835	15 293
Tehdyn työajan palkat	11 133	11 032	11 578
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista %	66 %	64 %	60 %
Henkilöstön arvo €	155,9 M€	141,7 M€	150,0 M€

Henkilöstön arvon merkittävin lopputulokseen vaikuttava muuttuja on keskimääräisen eläköitymisiän ja keski-ään välinen erotus. Eläkeiän lasku tai nousu vaikuttaa laskennalliseen henkilöstön arvoon.

Tilinpäätösanalyysi

Ympäristöministeriön tilinpäätös koskee ministeriön toimintaa. Suuri osa ympäristöministeriön hallinnonalan toiminnallisista määrärahoista käytetään aluehallinnossa eikä niiden määrärahojen käyttö näy ympäristöministeriön tilinpäätöksessä. Tilinpäätöksen määrärahojen käytön ja kulujen muutoksia on verrattu ministeriön vuoden 2011 toteumalukuihin.

1.6.1

Rahoituksen rakenne ja talousarvion toteutuminen

Ympäristöministeriön käytettävissä oli arviomäärärahat ja edellisvuosilta siirtyneet määrärahat mukaan lukien vuonna 2012 yhteensä 143,0 miljoonaa euroa (123,8 milj.€ vuonna 2011).

Ministeriön määrärahojen kokonaiskäyttö oli peruutetut määrärahat poislukien yhteensä 96,6 miljoonaa euroa (81,9 milj.€ vuonna 2011). Kokonaiskäyttö kasvoi 14,7 miljoonaa euroa eli noin 18 prosenttia. Merkittävimmin kasvoivat Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (4,1 milj.€) ja luonnonsuojelualueiden hankinta ja korvausmenojen ympäristöministeriössä käytetty osuus (4,1 milj.€). Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien menoja nosti ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetty lisärahoitus Kolin kansallispuistossa sijaitsevan hotellin peruskorjaukseen, Pallas-Ylläs tunturin kansallispuiston kehittämiseen, sekä nuorten työllistämiseen. Kasvua aiheutui myös vedenalaisen meriluonnon inventoinneista ja vihreästä taloudesta sekä Itämeren suojelutoimista, jonka hankkeet ovat vuonna 2012 käynnistyneet aikaisempaa paremmin selvitystöiden jälkeen. Hallinnonalan toiminnalliset määrärahat muun muassa luonnonsuojelualueiden hankintaan ja korvaamiseen, ympäristötöihin ja rakennusperinnön hoitoon osoitettiin pääosin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten käyttöön.

Vuodelle 2013 siirtyi ministeriön käytössä olevia määrärahoja yhteensä 44,7 miljoonaa euroa eli noin kolmannes kuten edellisvuonnakin. Luonnonsuojelualueiden hankinnan määrärahaa sekä EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin tarkoitettua määrärahaa siirtyi aikaisempia vuosia enemmän. Lisäksi vuonna 2012 käyttöön tulleesta eräiden ympäristömenojen määrärahasta (mm. Itämeren suojelu ja vihreä talous) suuri osa siirtyi seuraaville vuosille, sillä osa hankkeista käynnistyy alkuvaiheessa hitaasti. Öljyjätämaksulla rahoitettavaa öljyjätehuollon määrärahaa ei peruttu aiemmalta vuodelta, koska tuelle ei ollut tarvetta.

1.6.2

Tuotto- ja kululaskelma ja tase

Ympäristöministeriön vuoden 2012 tuotto- ja kululaskelman kulujäämä on 96,2 miljoonaa euroa. Se on noin 20 prosenttia edellisvuotta (80,4 milj.€) enemmän. Nousu on aiheutunut erityisesti siirtotalouden kuluerien Metsähallituksen luontopalveluille tapahtuneesta kasvusta. Myös lisääntyneet palvelujen ostot ja niitä vastaavat arvonnäköveromenot kasvattivat kulujäämää. Maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan osuus on minimaalista, alle prosentti ministeriön kokonaisrahoituksesta.

Ministeriön toiminnan tuotot koostuvat lähinnä muutaman yhteishankkeen tuotoista. Toiminnan tuotot pysyivät lähes samana verrattaessa edelliseen vuoteen. Satunnaiset tuotot alenivat jonkin verran. Edellisenä vuonna satunnaisia tuottoja lisäsivät valtion perintönä saadut luonnonsuojelualueet, jotka siirrettiin Metsähallituksen hallintaan. Ministeriön toiminnan kokonaiskulut kasvoivat 9 prosenttia edellisvuoteen verrattuna, kasvu johtuu pääosin palvelujen ostojen ja sisäisten kulujen

kasvusta. Palvelujen ostoja kasvatti erityisesti suunnittelupalveluiden ja asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden lisääntynyt hankinta. Sisäisten kulujen osuus kasvoi yhteisrahoitteisten kustannusten korvausten lisääntymisen johdosta. Henkilöstökulut muodostavat lähes puolet kokonaiskuluista ja niiden osuus kasvoi 3 prosenttia, henkilötyövuosien pysyessä samana kuin aikaisempaan vuonna.

Rahoitustuotot laskivat 1,6 miljoonaa euroa, sillä vuonna 2012 Kuntarahoitus Oyj ei maksanut lainkaan osinkoja, joista vuoden 2011 rahoitustuotot pääasiassa koostuivat.

Siirtotalouden kuluerät kuntayhtymille laskivat valtionavustusten kirjaustavan muutokseen liittyen ja vastaavasti samasta syystä siirtotalouden kulut kunnille kasvoivat. Kasvu aiheutui pääosin kunnille myönnettyistä avustuksista tuulivoimarakentamisen kaavoitukseen. Elinkeinoelämälle suoritetut siirtotalouden kulut kasvoivat 35 prosenttia (10 milj.€) vuonna 2012. Kuluja kasvattivat Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien lisäksi ministeriön osuus luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoista sekä Nuuksiokeskus Oy:n osakepääoman korottaminen. Ulkomaille maksetut siirtotalouden kulut kasvoivat verrattuna aikaisempaan vuoteen, tämä johtuu kirjaustavan muutoksesta. Vuonna 2012 ulkomaille maksettavat jäsenmaksut kirjattiin aikaisemmasta poiketen siirtotalouden kuluiksi eikä toiminnan muihin kuluihin. Muutoin ulkomaille maksetut siirtotalouden kulut aiheutuivat kuten aikaisempanakin vuonna pääasiassa lähialueyhteistyön maksuista ulkomaille.

Vuonna 2012 tehtiin 4,3 miljoonan euron siirto talousarvion ulkopuoliseen öljysuojarahastoon öljyisten maiden puhdistusta varten.

Ympäristöministeriön taseen loppusumma oli 26,0 miljoonaa euroa (22,1 milj.€ vuonna 2011).

Käyttöomaisuusarvopapereiden arvo 21 miljoonaa euroa oli lähes sama kuin edellisenä vuonna. Ministeriön käyttöomaisuusarvopapereista on Kuntarahoitus Oyj:n osakkeiden osuus 20 miljoonaa euroa ja NEFCO Carbon Fund:n osakkeiden osuus 1 miljoonaa euroa.

Lyhytaikaiset saamiset olivat 0,8 miljoonaa euroa (1,1 milj. € vuonna 2011). Näistä ennakkomaksuja oli 54 prosenttia, myyntisaamisia 41 prosenttia ja loput siirtosaamisia ja muita lyhytaikaisia saamisia.

Lyhytaikaiset velat 34,0 miljoonaa euroa muodostuvat pääosin talousarvion ulkopuolella olevan öljysuojarahaston yhdystilinsaldoista (22,6 milj.€). Ostovelkojen kasvua selittää se, että tavallista suurempi osa ostolaskuista ajoittui vuodenvaihteeseen, jotka maksettiin vuoden 2013 puolella. Siirtovelkojen kasvu (0,8 milj.€) aiheutuu edelleen pääosin valtionavustusten kirjaustavan muutoksesta.

1.7

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ympäristöministeriö on arvioinut ministeriön osastojen ja yksiköiden tekemän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan itsearvioinnin perusteella sitä, miten ympäristöministeriön sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta täyttävät valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet.

Riskienhallinnan kehittämishankkeessa on vuosina 2011–2012 pyritty tunnistamaan ja arvioimaan ministeriön sekä sen osastojen ja yksiköiden strategisten päämäärien toteutumista uhkaavia riskejä.

Itsearviointien sekä muiden tiedossa olevien seikkojen perusteella on kokonaisuudessaan arvioitavissa, että toiminnan ja taloudenhoidon perusprosessit ovat melko hyvällä tasolla ja täyttävät talousarvioasetuksen vaatimukset. Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamat kirjanpidon ja maksuliikkeen tarkastukset tukevat edelleen tätä johtopäätöstä.

Arvioinnin perusteella on havaittu, että riskienhallintaan liittyvien seikkojen huomioonottaminen, erityisesti riskien tunnistaminen ja arviointi, on kohtuullisella tasolla, mutta riskeihin vastaaminen sekä niiden dokumentointi ja raportointi on osittain puutteellista. Riskien huomioimista osana toiminnan suunnittelua ja seurantaä kehitetään edelleen.

Toiminnan suunnittelua on tehostettu sekä tavoitteiden priorisointia ja aikataulusta parannettu, mutta olennaisena riskinä on pidetty sitä, että ministeriön osastoilla ja yksiköillä on osittain riittämättömästi tehtävien vaatimia henkilöstöresursseja käytettävissään. Valmiudet resurssien joustavaan suuntaamiseen eivät ole myöskään olleet riittäviä. Henkilöresurssien ja tehtävämäärän tasapainoon on edelleen panostettava sekä määriteltävä menettelytapa yhteisten resurssien hallintaan.

1.8

Arviointien tulokset

Metsien monimuotoisuusohjelma on edennyt hyvin kohti haastavaa tavoitetta

Ympäristöministeriön tilauksesta Pellervon taloustutkimuksen (PTT) ja Jyväskylän yliopiston Bio- ja ympäristötieteiden laitoksen konsortio tekivät syksyllä 2012 Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman 2008-2016 väliarvioinnin. METSO-ohjelma on väliarvion mukaan toimiva tapa turvata suomalaisen metsäluonnon monimuotoisuutta. Arvion mukaan ohjelman 14 toimenpiteen paletti on tuonut useita ekologisia ja yhteiskunnallisia hyötyjä. Laajasta keinovalikoimasta löytyy erilaisia mahdollisuuksia metsäluonnon suojeluun sekä onnistumisen edellytysten luomiseen esimerkiksi koulutuksen ja viestinnän avulla. METSO on selvästi parantanut yhteistyötä metsänomistajien ja ohjelmaa toteuttavien organisaatioiden välillä. Vapaaehtoisuuteen perustuva ohjelman on suosittu metsänomistajien keskuudessa, ja myös kansalaisjärjestöt ovat toteutuksessa hyvin mukana.

Väliarviossa toimenpiteisiin esitetään useita kehitysehdotuksia. Suurin epäkohta METSO-ohjelman toteuttamisessa on tavoitteisiin nähden liian vähäiset resurssit sekä suojeluverkoston laajennuksen määrärahojen että talousmetsien luonnonhoidon korvausten osalta. Resurssipula koskee myös ohjelmaa toteuttavien ELY- ja Suomen metsäkeskuksen henkilöstön työpanosta. Väliarvio suosittelee METSON keinovalikoimaan pohjautuvan laajemman ja kaikki ekosysteemit sisältävän toimintaohjelman laatimista nopealla aikataululla.

Kestävän kehityksen toimikunnan asema tarvitsee vahvistusta

Ympäristöministeriö käynnisti loppuvuoden 2012 aikana kansallisen kestävän kehityksen strategiaproessin, jonka yhteydessä toteutettiin myös Suomen kestävän kehityksen toimikunnan arviointi. Arvioinnin perusteella Suomen kestävän kehityksen toimikunnan vahvuuksina ovat olleet laaja-alainen edustus, linkki hallitukseen, jäsenten uskottavuus ja osallistumisen aktiivisuus, verkottuminen, tietoisuuden lisääminen sekä tiedonvaihto. Arvioinnin perustella kestävän kehityksen toimikunta kaipaa uudistusta. Toimikunnan toimintaan kaivataan aktiivisempaa viestintää, enemmän resursseja sekä aitoa dialogia. Lisäksi olisi lisättävä politiikkakoherenssia muiden relevanttien prosessien kanssa sekä vältettävä päällekkäisyyksiä.

TEHO-hankkeelle ruusuja ja risuja

Ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön rahoittamasta Tehoa maatalouden suojeleeseen (TEHO) -hankkeesta teetettiin loppuarviointi Ramboll Oy:n toimesta. Arvioinnin mukaan TEHO-hanke onnistui käytännönläheisenä hankkeena erityisesti tiloilla tapahtuneessa neuvonnassa ja kokeilutoiminnassa. Myös tilakohtaisia ympäristökäsikirjoja pidettiin hyvinä. Hanke ei kuitenkaan aktivoinut viljelijöitä erityisympäristötukien hakuun eikä hankkeessa päästy toimenpiteiden seurantaan. Hankkeen neljästä osa-alueesta yksi, bioenergian tuotanto ja energia-kasvien viljely, jäi toteuttamatta. Odotukset yksittäisen hankkeiden toimenpiteiden vaikutuksista vesiensuojeluun olivat korkealla hanketta käynnistettäessä. TEHO-hanke ei kuitenkaan kattanut riittävästi tietyn alueen tiloja, jotta olisi saatu näkyviin alueellista tulosta maatalouden vesiensuojelun näkökulmasta. Hanke onnistui hyvin ympäristöhallinnon, maataloushallinnon ja tuottajajärjestöjen välisessä yhteistyössä sekä viljelijöiden sitouttamisessa. Hankehallinnon tehostamisesta esitettiin useita kehittämissuosituksia kuten projektihallinnon ja toteuttajan hankintalainsäädännön tuntemuksen parantaminen.

Tietoturvallisuudessa ei merkittäviä riskejä

Ympäristöhallinnossa toteutettiin lisäksi tietoturvallisuuden riskikartoitus. Riskiarvio tehtiin valtion it-palvelukeskuksen (VIP) yhteistä työkalua hyväksikäyttäen. Arvioinnissa selvitettiin organisaatiokohtaisesti riskien todennäköisyys, vaikutus ja toipumisaika asteikolla 1-5 (1=epätodennäköinen, 5=todennäköinen). Tulosten perusteella ei havaittu merkittäviä ministeriön toimintaa uhkaavia riskejä. Pienempien riskien osalta käynnistettiin jatkovalmistelu ja toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi.

Talous- ja henkilöstöhallinnon toiminnan arviointi

Ympäristöministeriössä toteutettiin hallintopalveluiden asiakastyytyväisyyskysely henkilöstölle, kyselyssä kartoitettiin hallintopalveluiden nykytilannetta. Kyselyyn vastasi noin 40 % ministeriön henkilöstöstä. Viisiportaisella asteikolla henkilöstön antamien arvioiden keskiarvo oli 3,2 sekä johdon ja esimiesten 3,28. Kirjallisesta palautteesta ilmeni, että henkilökohtaista apua arvostetaan ja toisaalta sähköisten kanavien hyödyntämistä neuvonnassa ja ohjeistuksessa peräänkuulutettiin. Neuvontaa ja ohjeistusta ja koulutustilaisuuksia toivottiin lisää. Vastausaineiston analysoinnin pohjalta valmistellaan HAL:n toiminnan, prosessien ja palvelujen kehittämiskohteita vuonna 2013 sekä määritetään keskeiset HAL:n palvelut, niiden taso ja mittarit.

1.9

Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä

1.9.1

Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kansallinen rahoitus

Ympäristöministeriössä ei ole kertomusvuonna havaittu uusia valtion tai sen vastuulla oleviin varoihin liittyviä, toimenpiteisiin johtaneita väärinkäytöksiä tai rikoksia.

EU-rahoitus

EU-rahoituksessa ei myöskään ole kertomusvuonna havaittu toimenpiteisiin johtaneita väärinkäytöksiä tai rikoksia.

1.9.2

Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Kansallinen rahoitus

Ympäristöministeriössä ei ole kertomusvuonna tehty valtion tukiin tai rahoitukseen liittyviä takaisinperintäpäätöksiä.

EU-rahoitus

Myöskään EU-rahoituksessa ei kertomusvuonna ole tehty takaisinperintäpäätöksiä.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2011	Talousarvio 2012 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2012	Vertailu Tilinpäätös – Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	70,82	890	890,10	0,00	100 %
11.04.01. Arvonlisävero	70,82	890	890,10	0,00	100 %
12. Sekalaiset tulot	1 883 391,02	2 303 591	2 303 590,96	0,00	100 %
12.35.99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	17 794,32	253 781	253 780,71	0,00	100 %
12.35.99.1. Maksullinen toiminta	15 971,10	10 814	10 813,80	0,00	100 %
12.35.99.2. Muut sekalaiset tulot	1 635,26	242 451	242 451,13	0,00	100 %
12.35.99.3. EU-rahoitus	187,96	516	515,78	0,00	100 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	1 865 596,70	2 049 810	2 049 810,25	0,00	100 %
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	1 562 511,70	12	11,70	0,00	100 %
13.03.01. Osinkotulot ja osakkeiden nettomyyntitulot (nettob)	1 562 511,70	12	11,70	0,00	100 %
13.03.01.1 Osinkotulot, pääoman palautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	1 562 511,70	12	11,70		
Tuloarviotilit yhteensä	3 445 973,54	2 304 493	2 304 492,76	0,00	100 %

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2011	Talousarvio 2012 (TA + LTA:t)
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	2 275 251,06	1 588 398
24.01.29.Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	414 175,06	609 498
24.01.29.3. Lähialueyhteistyön arvonlisäveromenot	414 175,06	609 498
24.20.66. Lähialueyhteistyö (s3v)	1 861 076,00	978 900
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	10 971,60	0
26.01.29. Sisäasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	2 051,60	0
26.30.01. Pelastustoimen toimintamenot (nettob) (s2v)	8 920,00	0
26.30.01.2. Muut pelastustoiminnan toimintamenot (s2v)	8 920,00	0
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	257 588,50	312 809
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	138 188,50	299 856
28.60.01. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (s2v)	119 400,00	12 953
28.90.20. Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankkeet (s3v)		
28.90.20.1. Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankkeet (SADe-ohjelma)		
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	434 139,08	914 996
32.50.64. EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto -ohjelmiin ohjelma- kaudella 2007–2013 (a)	358 813,71	844 288
32.50.64.1.1. -EAKR pl. Kainuu	38 410,89	74 621
32.50.64.1.3. Tavoite 3	320 402,82	441 756
32.50.64.1.4. ENPI CBC	0,00	327 911
32.60.43. Kioton mekanismit (a)	75 325,37	70 708
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	88 176 133,20	105 128 516
35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot (nettob) (s2v)	35 488 206,92	34 039 208
35.01.01.01. -Yhteiset menot	21 351 705,55	23 466 013
35.01.01.02. -Tulosalueiden menot	598 165,83	574 205
35.01.01.03. -Henkilöstökoulutus	127 802,84	126 745
35.01.01.04. -Viestintä	204 955,75	250 398
35.01.01.05. -Yhteishankkeet	-629,97	639
35.01.01.06. -Kansainvälinen yhteistyö	2 800 000,00	2 600 000
35.01.01.07. -Kehittäminen ja suunnittelu	9 246 000,00	6 636 000
35.01.01.08. -Eräät korvaukset	282 206,92	385 208
35.01.01.09. -Aluehallinnon kehittämishankkeet	878 000,00	0
35.01.21. Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (s2v)	716 000,00	815 000
35.01.21.1. -Tietohallintahankkeet	0,00	0
35.01.21.2. -Muut tuottavuushankkeet	0,00	0
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	1 734 617,92	2 075 074
35.01.65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (s3v)	1 710 000,00	1 730 000
35.10.21. Eräät luonnonsuojelun menot (s 3v)	2 213 126,37	1 054 626
35.10.22. Eräät ympäristömenot (s 3v)	0,00	8 120 000
35.10.23. Itämeren suojelu (s3v)	3 000 000,00	0

	Talousarvion 2012 määrärahojen		Tilinpäätös 2012	Vertailu Talousarvio – Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	käyttö vuonna 2012	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2012	Käyttö vuonna 2012 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	623 092,20	965 305,81	1 588 398,01	0,00	5 633 712,52	6 612 612,52	3 317 968,23	3 251 475,79
	609 498,01		609 498,01	0,00				
	609 498,01		609 498,01	0,00				
	13 594,19	965 305,81	978 900,00		5 633 712,52	6 612 612,52	3 317 968,23	3 251 475,79
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00		0,00	0,00				
	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
	312 808,61	0,00	312 808,61	0,00	5 043 562,07	5 056 515,07	1 650 061,02	3 406 454,05
	299 855,61		299 855,61	0,00				
	12 953,00	0,00	12 953,00		337,35	13 290,35	13 290,35	0,00
					5 043 224,72	5 043 224,72	1 636 770,67	3 406 454,05
					5 043 224,72	5 043 224,72	1 636 770,67	3 406 454,05
	914 996,11		914 996,11	0,00				
	844 287,99		844 287,99	0,00				
	74 621,35		74 621,35	0,00				
	441 755,64		441 755,64	0,00				
	327 911,00		327 911,00	0,00				
	70 708,12		70 708,12	0,00				
	70 505 335,43	34 623 180,53	105 128 515,96	0,00	24 607 590,33	127 432 821,86	87 589 571,92	38 071 818,19
	24 730 652,94	9 308 554,98	34 039 207,92		9 701 561,10	43 740 769,02	34 432 214,04	9 308 554,98
	19 520 977,71	3 945 034,99	23 466 012,70		3 149 467,74	26 615 480,44	22 670 445,45	3 945 034,99
	571 205,38	3 000,00	574 205,38		3 800,00	578 005,38	575 005,38	3 000,00
	125 945,35	800,00	126 745,35		3 204,72	129 950,07	129 150,07	800,00
	229 397,54	21 000,00	250 397,54		6 914,00	257 311,54	236 311,54	21 000,00
	639,03	0,00	639,03		0,00	639,03	639,03	0,00
	1 794 142,55	805 857,45	2 600 000,00		666 132,13	3 266 132,13	2 460 274,68	805 857,45
	2 408 345,38	4 227 654,62	6 636 000,00		5 561 900,57	12 197 900,57	7 970 245,95	4 227 654,62
	80 000,00	305 207,92	385 207,92		0,00	385 207,92	80 000,00	305 207,92
	0,00	0,00	0,00		310 141,94	310 141,94	310 141,94	0,00
	0,00	815 000,00	815 000,00		716 000,00	1 531 000,00	716 000,00	815 000,00
	0,00	0,00	0,00		1 633 666,12	1 633 666,12	933 195,87	0,00
	0,00	0,00	0,00		184 119,58	184 119,58	184 119,58	0,00
	2 075 074,43		2 075 074,43	0,00				
	1 622 000,00	108 000,00	1 730 000,00		167 916,45	1 897 916,45	1 725 500,00	172 416,45
	103 394,14	951 232,07	1 054 626,21		1 792 667,76	2 847 293,97	1 717 544,25	1 129 749,72
	1 167 306,34	6 952 693,66	8 120 000,00		0,00	8 120 000,00	1 167 306,34	6 952 693,66
	0,00	0,00	0,00		2 913 472,81	2 913 472,81	873 484,88	2 039 987,93

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2011	Talousarvio 2012 (TA + LTA:t)	
35.10.52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (s3v)	26 104 000,00	31 889 000	
35.10.60. Siirto öljysuojarahastoon (s3v)	4 300 000,00	3 700 000	
35.10.61. Ympäristönsuojelun edistäminen (s3v)	1 002 000,00	1 085 000	
35.10.61.2. -Yhdyskuntien vesiensuojelulainojen korkohyvitykset	2 000,00	0	
35.10.61.3. -Hajajätevesineuvonta	1 000 000,00	0	
35.10.63. Luonnonsuojelun alueiden hankinta- ja korvausmenot (s3v)	4 738 706,50	11 096 607	
35.10.63.1. Luonnonsuojelun alueiden hankinnasta ja korvauksesta aiheutuvat menot	4 661 706,50	10 936 607	
35.10.63.2. Yhteistoimintasopimusten perusteella maksettavat palkkiot (EK)(enintään)	77 000,00	160 000	
35.10.64. EU:n ympäristörahan osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (s3v)	2 089 475,49	4 000 000	
35.10.65. Öljyjätämaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (s3v)	300 000,00	300 000	
35.10.66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (s2v)	1 580 000,00	1 324 000	
35.10.77. Ympäristötyöt (s3v)	1 200 000,00	0	
35.10.88. Osakepääoman korottaminen (s3v)	0,00	1 900 000	
35.20.37. Avustukset kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (s3v)	2 000 000,00	2 000 000	
35.20.37.1. Aluearkkitehtimistö	500 000,00	500 000	
35.20.37.2. Tuulivoimarakentamista ohjaava kaavoitus	1 500 000,00	1 500 000	
Määrärahatilit yhteensä	91 154 083,44	107 944 719	

	Talousarvion 2012 määrärahojen		Tilinpäätös 2012	Vertailu Talousarvio – Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	käyttö vuonna 2012	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2012	Käyttö vuonna 2012 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	31 889 000,00	0,00	31 889 000,00		0,00	31 889 000,00	31 889 000,00	0,00
	0,00	3 700 000,00	3 700 000,00		4 300 000,00	8 000 000,00	4 300 000,00	3 700 000,00
	0,00	1 085 000,00	1 085 000,00		422 891,38	1 507 891,38	422 891,38	1 085 000,00
	0,00	0,00	0,00		7 000,00	7 000,00	0,00	2 000,00
	0,00	0,00	0,00		415 891,38	415 891,38	415 891,38	0,00
	4 200 167,98	6 896 439,42	11 096 607,40		132 701,51	11 229 308,91	4 232 991,49	6 995 145,92
	4 200 167,98	6 736 439,42	10 936 607,40		54 530,01	10 991 137,41	4 232 991,49	6 758 145,92
	0,00	160 000,00	160 000,00		78 171,50	238 171,50	0,00	237 000,00
	0,00	4 000 000,00	4 000 000,00		381 756,40	4 381 756,40	662,80	4 381 093,60
	0,00	300 000,00	300 000,00		1 600 000,00	1 900 000,00	0,00	600 000,00
	1 258 608,39	65 391,61	1 324 000,00		30 667,74	1 354 667,74	1 289 276,13	65 391,61
	0,00	0,00	0,00		228 210,00	228 210,00	0,00	228 210,00
	1 900 000,00	0,00	1 900 000,00		0,00	1 900 000,00	1 900 000,00	0,00
	1 559 131,21	440 868,79	2 000 000,00		401 959,48	2 401 959,48	1 805 385,16	596 574,32
	139 114,41	360 885,59	500 000,00		271 366,48	771 366,48	410 480,89	360 885,59
	1 420 016,80	79 983,20	1 500 000,00		130 593,00	1 630 593,00	1 394 904,27	235 688,73
	72 356 232,35	35 588 486,34	107 944 718,69	0,00	35 284 864,92	139 101 949,45	92 557 601,17	44 729 748,03

Talousarvion toteumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2012 valtuudet						
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittavissa 2013 TA:ssa	
24.20.66 Lähialueyhteistyö	3 396							
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 396							
32.60.43 Kioton mekanismit	1 141	55		55	55			
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 141							
Vuonna 2012 käytettävissä olleet valtuudet		55		55	55			
32.50.64 EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007–2013	2 659	1 225	1 750	2 975	1 987	988		
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 659							
Vuonna 2012 käytettävissä olleet valtuudet		1 225	1 750	2 975	1 987	988		
35.10.61 Ympäristönsuojelun edistäminen		1 350		1 350	0	1 350		
Vuonna 2012 käytettävissä olleet valtuudet		1 350		1 350	0	1 350		
32.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot		10 000		10 000	0	10 000		
Vuonna 2012 käytettävissä olleet valtuudet		10 000		10 000	0	10 000		
Yhteensä	7 196	12 630	1 750	14 380	2 042	12 338		

Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)						
	Talousarviomenot 2012	Määrärahatarve 2013	Määrärahatarve 2014	Määrärahatarve 2015	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
	1 984	125				125
	1 984	125				125
	71	34	6			40
	33	34	6			40
	38	0	0			0
	845	1 426	1 065	139		2 630
	480	670	334	4		1 008
	365	756	731	135		1 622
						0
						0
						0
						0
	2 900	1 585	1 071	139		2 795

3 Tuotto ja kululaskelma

	1.1.–31.12.2012		1.1.–31.12.2011	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	10 813,80		15 971,10	
Muut toiminnan tuotot	870 380,33	881 194,13	870 363,29	886 334,39
TOIMINNAN KULUT				
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	308 593,03		345 855,01	
Henkilöstökulut	18 440 118,14		17 866 061,52	
Vuokrat	2 535 721,48		2 432 029,13	
Palvelujen ostot	13 204 020,00		10 234 976,08	
Muut kulut	1 741 800,70		2 849 372,61	
Poistot	17 381,69		18 078,82	
Sisäiset kulut	7 127 410,15	-43 375 045,19	5 923 910,04	-39 670 283,21
JÄÄMÄ I		-42 493 851,06		-38 783 948,82
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	7 969,92		1 562 514,38	
Rahoituskulut	-788,68	7 181,24	-241,86	1 562 272,52
SATUNNAISET TUOTOT JA -KULUT				
Satunnaiset tuotot	137 900,81		240 714,58	
Satunnaiset kulut	0,00	137 900,81	-175,00	240 539,58
JÄÄMÄ II		-42 348 769,01		-36 981 136,72
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Euroopan unionilta	515,78	515,78	187,96	187,96
Kulut				
Kunnille	1 687 716,89		1 274 471,54	
Kuntayhtymille	418 406,93		712 016,31	
Elinkeinoelämälle	38 424 628,36		28 374 452,45	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	1 805 493,66		1 991 237,28	
Ulkomaille	4 406 909,65		3 484 756,18	
Talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille	4 300 000,00		5 600 000,00	
Siirtotalouden kulujen palautukset	-232 562,89	-50 810 592,60	-213,00	-41 436 720,76
JÄÄMÄ III		-93 158 845,83		-78 417 669,52
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut				
Perityt arvonlisäverot	7 568,17		2 109,24	
Suoritetut arvonlisäverot	-3 008 733,46	-3 001 165,29	-1 960 654,30	-1 958 545,06
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-96 160 011,12		-80 376 214,58

4 Tase

VASTAAVAA	31.12.2012		31.12.2011	
KANSALLISOMAISUUS				
Maa- ja vesialueet	4 160 000,00	4 160 000,00	0,00	0,00
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	3 583,35	3 583,35	8 136,70	8 136,70
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	0,00	0,00	12 828,34	12 828,34
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	21 000 630,00	21 000 630,00	21 000 292,50	21 000 292,50
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		21 004 213,35		21 021 257,54
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	340 663,42		119 951,39	
Siirtosaamiset	19 142,00		87 986,61	
Muut lyhytaikaiset saamiset	22 479,59		50 568,93	
Ennakkomaksut	441 982,38	824 267,39	813 295,52	1 071 802,45
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		824 267,39		1 071 802,45
VASTAAVAA YHTEENSÄ		25 988 480,74		22 093 059,99
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma l.l.1998	230 590 552,26		230 590 552,26	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-232 843 468,81		-230 013 079,60	
Pääoman siirrot	90 394 443,60		77 545 825,37	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-96 160 011,12	-8 018 484,07	-80 376 214,58	-2 252 916,55
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilit	22 563 494,16		16 332 940,32	
Saadut ennakot	388 709,40		186 284,63	
Ostovelat	4 104 043,93		1 715 239,50	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	407 345,84		369 064,87	
Edelleen tilitettävät erät	341 985,95		303 101,27	
Siirtovelat	6 201 385,53		5 439 345,95	
Muut lyhytaikaiset velat	0,00	34 006 964,81	0,00	24 345 976,54
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		34 006 964,81		24 345 976,54
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		25 988 480,74		22 093 059,99

5 Liitetiedot

5.1

Tilinpäätöslitteet

Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liite 15: Velan muutokset

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Tilinpäätöksen liite I

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

1. Budjetointia koskevat muutokset

Momentti 35.10.23 Itämerensuojelu (smr3v) poistettiin talousarviosta ja sen määrärahat siirrettiin momentille 35.10.22 Eräät ympäristömenot (smr3v).

Momentti 35.10.70 Alusinvestoinnit (smr3v) otettiin talousarviossa käyttöön. Määrärahaa saa käyttää Merentutkimusalue Arandan ja tutkimusalue Muikun määrärahuolloista ja kunnostamistoimenpiteistä aiheutuviin menoihin.

Momentti 35.10.77 Ympäristötyöt (smr3v) poistettiin talousarviosta ja sen määrärahat siirrettiin momenteille 35.10.22 Eräät ympäristömenot (smr3v) ja 35.10.61 Ympäristönsuojelun edistäminen (smr3v).

2. **Valuuttakurssina** muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi on käytetty varainhoitovuoden viimeisen päivän Euroopan keskuspankin kurssia.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu pääosin samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita ja menetelmiä kuin edellisenä vuonna.

Momentin 35.10.66 Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (smr2v) liikekirjanpidon tiliä on vuonna 2012 muutettu ja tämä vaikuttaa tilinpäätöksen vertailtavuuteen. Vuonna 2011 ja aikaisempina vuosina, momentille 35.10.66 kirjattaessa on käytetty liikekirjanpidon tiliä 4541 Jäsenmaksut ulkomaille, kun vuonna 2012 momentille on kirjattu käyttäen liikekirjanpidon tiliä 8280 Muut käyttötalouden kulut ulkomaille. Tämä muutos vaikuttaa tuotto- ja kululaskelmaan siten, että toiminnan kulut ovat aikaisempiin vuosiin verrattaessa pienemmät, kun taas siirtotalouden kulut vastaavasti kasvoivat. Kansainvälisen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet olivat vuonna 2011 yhteensä 1 182 023,44 euroa ja vuonna 2012 1 258 608,39 euroa.

4. Liikekirjanpidon **tilin 6098/6099 Muut satunnaiset tuotot** erittely on seuraava:

	euroa
Valtion perintönä saadut luonnonsuojelualueet	122 441,00
Muut satunnaiset tuotot	1 930,02
Yhteensä	124 371,02

Valtiolle perintönä saadut luonnonsuojelualueet on siirretty hallinnansiirrolla maa- ja metsätalousministeriölle siirrettäväksi edelleen Metsähallituksen hallintaan käytettäväksi luonnonsuojelutarkoituksiin.

Tilinpäätöksen liite 2

Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2011	Talousarvio 2012 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2012	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
13.03.01. Osinkotulot, pääoman palautukset ja osakkeiden netto-myyntitulot (nettob) (s2v)	Bruttotulot					
	Bruttomenot					
	Nettotulot	1 562 411,70	12	11,70	0,00	100

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2011	Talousarvio 2012 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2012 määrärahojen		Tilinpäätös 2012
				käyttö vuonna 2012	siirto seuraavalle vuodelle	
26.30.01.	Bruttomenot					
Sisäasiainministeriön	Bruttotulot					
toimintamenot (nettob) (s2v)	Nettomenot	8 920,00	0	0,00	0,00	0,00
35.01.01.	Bruttomenot	36 182 578,74	34 079 208	25 383 861,45		34 692 416,43
Ympäristöministeriön	Bruttotulot	694 371,82	40 000	653 208,51		653 208,51
toimintamenot (nettob) (s2v)	Nettomenot	35 488 206,92	34 039 208	24 730 652,94	9 308 554,98	34 039 207,92
35.01.29.	Bruttomenot	1 751 580,26		2 086 702,22		2 086 702,22
Ympäristöministeriön	Bruttotulot	16 962,34		11 627,79		11 627,79
hallinnonalan alv-menot (a)	Nettomenot	1 734 617,92	2 075 074	2 075 074,43		2 075 074,43

Tilinpäätöksen liite 3

Arviomäärärahojen ylitykset

Pääloukan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	7 900 000,00	418 231,84	5
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot	7 900 000,00	418 231,84	5
Pääloukat yhteensä	7 900 000,00	418 231,84	5

Vertailu Talous- arvio – Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2012	Käyttö vuonna 2012 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	0,00			
			35 085 422,55	
			653 208,51	
	9 701 561,1	43 740 769,02	34 432 214,04	9 308 554,98
	0,00			

Tilinpäätöksen liite 4

Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala		43 168,50
Vuosi 2010		43 168,50
24.20.66. Lähialueyhteistyö (s3v)	43 168,50	
35. Ympäristöministeriön hallinnonala		2 006 641,75
Vuosi 2010		2 006 641,75
35.01.21.1. Tietohallintohankkeet (s2v)	700 470,25	
35.10.61.2. Yhdyskuntien vesiensuojelulainojen korkohyvitykset (s3v)	5 000,00	
35.10.63.2. Yhteistoimintasopimusten perusteella maksettavat palkkiot (s3v)	1 171,50	
35.10.65. Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (s3v)	1 300 000,00	
Pääloukat yhteensä		2 049 810,25
Vuosi 2010		2 049 810,25

Tilinpäätöksen liite 5

Henkilöstökulujen erittely

	2012	2011
Henkilöstökulut	15 364 968,79	14 890 059,71
Palkat ja palkkiot	15 304 782,46	14 757 086,86
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	60 186,33	132 972,85
Henkilösivukulut	3 075 149,35	2 976 001,81
Eläkekulut	2 715 253,69	2 613 735,97
Muut henkilösivukulut	359 895,66	362 265,84
Yhteensä	18 440 118,14	17 866 061,52
Johdon palkat ja palkkiot, josta	767 229,40	756 093,79
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	720,00	780,00
Johto	240,00	240,00
Muu henkilöstö	480,00	540,00

Tilinpäätöksen liite 6

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ympäristöministeriössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
111 Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	3	33,3	0 %
112 Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5	20	0 %
114 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	3	33,3	0 %
1250 Autot ja muut maajetävälineet	Tasapoisto	7	14,3	0 %
1255 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	Tasapoisto	3	33,3	0 %
1256 Toimistokoneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0 %
1257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0 %
1258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0 %
1269 Muut koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0 %
127 Kalusteet	Tasapoisto	10	10	0 %
13 Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	Ei poistoaikaa	-	-	

Tilinpäätöksen liite 7

Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kansallisomaisuus 1007 Luonnonsuojelualueet		Yhteensä
Hankintameno 1.1.2012	0,00	0,00
Lisäykset	4 282 441,00	4 282 441,00
Vähennykset	-122 441,00	-122 441,00
Hankintameno 31.12.2012	4 160 000,00	4 160 000,00
Kertyneet poistot 1.1.2012	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2012	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2012	4 160 000,00	4 160 000,00
Aineettomat hyödykkeet 1120 Ostetut atk-ohjelmat		Yhteensä
Hankintameno 1.1.2012	29 100,00	29 100,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	-7 600,00	-7 600,00
Hankintameno 31.12.2012	21 500,00	21 500,00
Kertyneet poistot 1.1.2012	20 963,30	20 963,30
Vähennysten kertyneet poistot	-7 600,00	-7 600,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	4 553,35	4 553,35
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2012	17 916,65	17 916,65
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2012	3 583,35	3 583,35

Aineelliset hyödykkeet 1250–1269 Koneet ja laitteet		Yhteensä
Hankintameno 1.1.2012	61 505,74	61 505,74
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2012	61 505,74	61 505,74
Kertyneet poistot 1.1.2012	48 677,40	48 677,40
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	12 828,34	12 828,34
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2012	61 505,74	61 505,74
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2012	0,00	0,00
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset 1301–1303 Osakkeet ja osuudet		Yhteensä
Hankintameno 1.1.2012	21 000 292,50	21 000 292,50
Lisäykset	337,50	337,50
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2012	21 000 630,00	21 000 630,00
Kertyneet poistot 1.1.2012	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2012	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2012	21 000 630,00	21 000 630,00

Tilinpäätöksen liite 8

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2012	2011	Muutos 2012–2011
Korot euromääräisistä saamisista	7 958,22	2,68	7 955,54
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	11,70	1 562 511,70	-1 562 500,00
Liikelaistosten voiton tuloutukset	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	7 969,92	1 562 514,38	-1 554 544,46
Rahoituskulut	2012	2011	Muutos 2012–2011
Korot euromääräisistä veloista	778,68	241,86	536,82
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	10,00	0,00	10,00
Rahoituskulut yhteensä	788,68	241,86	546,82
Netto	7 181,24	1 562 272,52	-1 555 091,28

Tilinpäätöksen liite 9

Talousarviotaloudesta annetut lainat

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä voimassa myönnettyjä lainoja.

Tilinpäätöksen liite I0

Arvopaperit ja oman pääomanehtoiset sijoitukset

	31.12.2012						31.12.2011	
	Kappale määrä	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo	Omis- tus- osuus %	Myyntioi- keuksien alaraja %	Saadut osin- got	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	84	487,20	630,00	0,00	0,00	11,70	190,32	292,50
Aktia Oyj:n A-osakkeet	84	487,20	630,00	0,00	0,00	11,70	190,32	292,50
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	6 250 000	0	21 000 000	16,00	0,00	0,00	0,00	21 000 000
NEFCO Carbon Fund			1 000 000,00					1 000 000,00
Kuntarahoitus Oyj:n B-osakkeet	6 250 000		20 000 000,00	16,0	0,0	0,00		20 000 000,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			21 000 630,00		0,00	11,70	190,32	21 000 292,50

Tilinpäätöksen liite I1

Taseen rahoituserät ja velat

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä taseeseen sisältyviä rahoituseriä ja velkoja.

Tilinpäätöksen liite I2

Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä valtiontakauksia ja -takuita.

Muut monivuotiset vastuut

€	Talousarvio- menot 2012	Määräraha- tarve 2013	Määräraha- tarve 2014	Määräraha- tarve 2015	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	2 939 262,65	2 940 000,00	2 940 000,00	2 750 000,00	2 750 000,00	11 380 000,00

Toimitilojen vuokrat, vuoden 2014 loppuun nykyiset toimitilat. Vuodesta 2015 eteenpäin on huomioitu uusien toimitilojen vuokratkustannus, kun ministeriön toimitilat siirtyvät Aleksanterinkadulle.

Tilinpäätöksen liite 13

Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Tilinpäätöksen liite 14

Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Rahastot		
Öljysuojarahasto	23 297 726,01	Öljysuojarahasto on ympäristöministeriön hoidossa oleva valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto.
		Öljysuojarahastosta korvataan öljyvahinkoja ja niiden torjunnan kustannuksia sekä hankinta- ja ylläpitokustannuksia
		Öljysuojarahaston varoista voidaan myös harkinnanvaraisesti korvata öljyn pilaamien maa-alueiden puhdistamiskustannuksia.
		L öljysuojarahastosta (1406/2004)

Tilinpäätöksen liite 15

Velan muutokset

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä liitteessä tarkoitettuja velkoja.

Tilinpäätöksen liite 16

Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä taseessa maturiteettijakaumaa eikä duraatiota.

Tilinpäätöksen liite 17

Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Momentti	LKP-ryhmä	Euroa
24.20.66 Lähialueyhteistyö ja 410.24.50.66 ja 411.24.20.66		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus	40 Aineet ja tarvikkeet	0,00
6) lähialueyhteistyöhön liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen ja 7) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työsopimussuhteeseen lähialueyhteistyön koordinoitiin, hankevalmisteluun, yhteisrahoitukseen, arviointiin ja hallintoon sekä sen kehittämiseen liittyviin asiantuntijatehtäviin	41 Henkilöstökulut	0,00
	42 Vuokrat	0,00
	43 Palvelujen ostot	255 775,46
	45 Muut kulut	0,00
	49 Sisäiset kulut	0,00
	82 Siirtotalouden kulut	3 062 192,77
	Yhteensä	3 136 567,00
32.50.64 EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007–2013		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus	40 Aineet ja tarvikkeet	0,00
3) edellä mainittujen ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen, 4) Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittamien ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan enintään 114 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen	41 Henkilöstökulut	0,00
	42 Vuokrat	0,00
	43 Palvelujen ostot	0,00
	45 Muut kulut	0,00
	49 Sisäiset kulut	276 161,68
	82 Siirtotalouden kulut	562 499,02
	93 Suoritetut arvonlisäverot	5 627,29
	Yhteensä	358 813,71
32.60.43 Kioton mekanismit		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus		
1) päästöyksiköiden hankkimiseen Kioton pöytäkirjan joustomekanismien avulla enintään 10 milj. tonnia sopimuskaudelle 2008–2012 ja sen jälkeiselle kaudelle 2013–2020 2) joustomekanismien hallinnoinnin kustannuksiin, 3) päästöyksiköiden hankinnan edellytysten tukemiseen sekä 4) valuuttakurssimuutoksista aiheutuviin menoihin.	41 Henkilöstökulut	0,00
	42 Vuokrat	0,00
	43 Palvelujen ostot	33 864,88
	45 Muut kulut	0,00
	49 Sisäiset kulut	0,00
	51 Rahoituskulut	0,00
	61 Satunnaiset kulut	0,00
	82 Siirtotalouden kulut	29 064,00
	93 Suoritetut arvonlisäverot	7 779,24
	Yhteensä	75 325,37

Momentti	LKP-ryhmä	Euroa
35.10.63 ja 410.35.10.63 ja 411.35.10.63 Luonnonsuojelu- alueiden hankinta- ja korvausmenot		
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:		
6) valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden tai yksityisiksi suojelualueiksi perustettavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituk- sista ja hankintatehtävistä sekä yksityisten suojelualueiden merkinnästä aiheutuviin menoihin ja lisäksi ympäristöministeriön hallinnassa olevien alueiden kiinteistönhoidon menoihin ja mahdollisiin korvaustoimitusten kuluihin,		
7) enintään 160 000 euroa erikseen tehtävien yhteistoimintasopimusten perusteella maksettaviin palkkioihin, joilla edistetään maanomistajien tekemien Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) mu- kaisten tarjousten käsittelyä. Toimintapalkkioita voidaan maksaa välitetyis- tä tarjouksista, jotka johtavat suojelupäätökseen.		
8) koron maksamiseen jaksotetuille kauppahinnan ja korvausten maksu- erille, jolloin koron suuruus on kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukainen,		
9) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksamiin korvauksiin rau- hoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamista vahingoista		
	40 Aineet,tarvikkeet ja tavarat	68,81
	41 Henkilöstökulut	0,00
	42 Vuokrat	0,00
	43 Palvelujen ostot	4 297,86
	45 Muut kulut	28 624,82
	49 Sisäiset kulut	0,00
	51 Rahoituskulut	0,00
	61 Satunnaiset kulut	0,00
	Yhteensä	77 274,18

Muut liitteet

Liite 5.2.1.

Ympäristöministeriön yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

	2012	2011	2010
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN TUOTOT			
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	7 298	21 062	50 000
EU:lta saatu rahoitus	35 933	5 216	33 112
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	561 363	625 490	204 583
Tuotot yhteensä	604 594	651 768	287 695
KUSTANNUKSET			
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7	647	2 867
Henkilöstökustannukset	93 843	82 321	33 048
Palvelujen ostot	431 639	589 332	243 619
Muut erilliskustannukset	55 920	36 852	40 280
Erilliskustannukset yhteensä	581 571	709 152	319 814
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus			
Tukitoimintojen kustannukset			
Poistot			
Muut yhteiskustannukset	18 769	16 464	6 610
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	18 769	16 464	6 610
Kokonaiskustannukset yhteensä	600 340	725 616	326 424
OMARAHOITUSOSUUS			
(Tuotot – Kustannukset)	4 254	-73 848	-38 729
Omarahoitusosuus, %	100,7 %	89,8 %	88,1 %

Liite 5.2.2.

Keskeiset kansainväliset ympäristösopimukset sekä niiden tavoitteet ja toteutuminen.

Kertomusvuoden aikana saatettiin loppuun kolmen¹ sopimuksen tai niiden muutosten voimaansaattamistoimet.

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
<p>Ilmastonmuutos</p> <p>1) YK:n ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus (1992, Rio de Janeiro) http://unfccc.int/</p> <p>2) Kioton pöytäkirja (1997) http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/2830.php</p>	<p>1) Ilmakehän kasvihuonekaasujen määrän vakiinnuttaminen turvalliselle tasolle.</p> <p>2) Kioton pöytäkirjan ensimmäisellä velvoitekaudella teollisuusmaat sitoutuivat vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään yhteensä 5 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2012 mennessä. EU:n sisäisen taakanjaon mukaan Suomen veloitteena oli sitoumuskaudella 2008–2012 päästöjen pitäminen vuoden 1990 tasolla.</p> <p>Kioton pöytäkirjan toisella velvoitekaudella EU:n tavoite on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Tavoitetta on mahdollista kiristää 30 prosenttiin, jos muut maat tekevät samantaisia lupauksia.</p>	<p>1) Ilmastositoumus hyväksyttiin 1992 ja se tuli voimaan vuonna 1994. Sopimuksen on ratifioinut 194 valtiota ja EU vuoden 2012 loppuun mennessä.</p> <p>Pöytäkirjan on ratifioinut 191 valtiota ja EU. Pöytäkirja tuli voimaan 16.2.2005. Vuosina 2008–2009 Suomen kasvihuonekaasupäästöt olivat hieman alle Kioton perusvuoden 1990 tason, kun ne taas vuonna 2011 ylittivät sen 5 %. Vuonna 2011 päästöt vastasivat 66,8 miljoonaa hiilidioksiditonnia ja alittivat siten Kioton perusvuoden tason n. 6 %:lla. Päästötiedot on raportoitu EU:lle vuoden 2012 tammikuussa ja ne raportoidaan huhtikuussa ilmastositoumuksen (UNFCCC) sihteeristölle.</p> <p>2) Suomi on saavuttamassa Kioton pöytäkirjan mukaiset päästövähennykset vuoteen 2012 mennessä. Suomelle tulee todennäköisesti jäämään ns. ylijäämäyksiköitä. Suomen kasvihuonekaasupäästöt vaihtelevat kuitenkin vuosittain runsaasti riippuen energiankäytöstä ja tuodun sähkön määrästä.</p> <p>Kioton pöytäkirjan toinen velvoitekausi alkaa 1.1.2013 ja kestää kahdeksan vuotta, päättyen 31.12.2020. Toiselle velvoitekaudelle osallistuvat EU:n lisäksi Australia, Norja, Islanti, Sveitsi, Monaco, Liechtenstein, Kroatia sekä mahdollisesti Ukraina, Valko-Venäjä ja Kazakstan. Uuden kattavan ilmastositoumusjärjestelmän neuvottelut saatetaan päätökseen vuonna 2015 ja sopimus astuisi siten voimaan vuonna 2020.</p>
<p>Otsonikerrosta tuhoavat aineet</p> <p>1) Otsonikerroksen suojelua koskeva Wienin yleissopimus (1985, Wien)</p> <p>2) Montrealin pöytäkirja (1987) http://ozone.unep.org/</p>	<p>1) Yli-ilmakehän otsonikerrosta heikentävien aineiden käytön lopettaminen. Sopimus ja pöytäkirja käsittelevät otsonikerrosta tuhoavien aineiden käytön rajoittamisen lisäksi otsonikerroksen suojelua ja tutkimusta.</p>	<p>1) Wienin yleissopimuksen on ratifioinut 197 valtiota ja EU samoin kuin Montrealin pöytäkirjan. Otsonikerrosta heikentävien aineiden tuotantoa, kulutusta, käyttöä, tuontia ja vientiä on rajoitettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 1005/2009 sekä valtioneuvoston päätöksellä 262/1998.</p> <p>Vuoden 2012 keskeisin asia oli edellisvuosien tapaan ehdotus pöytäkirjan muuttamiseksi siten, että sillä jatkossa rajoitettaisiin myös ilmastositoumuksen piiriin kuuluvia fluorihilivetyjä (HFC). 105 valtiota on allekirjoittanut muutosehdotuksia kannattavan Balin julistuksen, mutta muutamat suuret kehitysmaat vastustavat muutosehdotuksia tiukasti, ja ne estivät muutosten käsittelyn etenemisen EU:n toivomalla tavalla.</p>

¹ Ympäristöministeriön ilmoitus pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevan Tukholman yleissopimuksen liitteiden A, B ja C muutosten voimaantulosta (SopS 71/2011), Tasavallan presidentin asetus Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön kanssa Itämeren alueen koaluerahastosta tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta (SopS 93/2011), Tasavallan presidentin asetus Etelämannerta koskevaan sopimukseen liittyvän ympäristönsuojelupöytäkirjan liitteen V alaisten toimenpiteiden voimaansaattamisesta (SopS 105/2011).

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
<p>Tiedonsaanti ja osallistuminen</p> <p>1) Yleissopimus tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa (1998, Århus)</p> <p>http://www.unece.org/env/pp/wgp.htm</p> <p>2) Pöytäkirja epäpuhtauksien päästöjä ja niiden siirtoja koskevasta rekistereistä (PRTR) (2003, Kiev)</p>	<p>1) Ympäristöasioita koskevan tiedonsaannin, kansalaisten osallistumisen ja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden takaaminen.</p> <p>2) Parantaa tiedonsaantia ympäristöasioista integroidun päästö- ja siirtorekisterin avulla.</p>	<p>1) Sopimus tuli voimaan 30.10.2001. Sopimuksen on ratifioinut 45 valtiota ja EU. Suomi ratifioi sopimuksen 1.9.2004 ja EU 17.2.2005. Sopimuksen muutoksen koskien muuntogeenisiä organismeja (artikla 6) on ratifioinut 26 valtiota ja EU, mutta se ei ole vielä tullut voimaan. Suomi ratifioi muutoksen 10.6.2008. Suomen lainsäädäntö täyttää pääosin sopimuksen vaatimukset. Kolmas kansallinen toimeenpanoraportti lähetettiin sopimusihteeristölle tammikuussa 2011. Mm. kansallisia raportteja käsiteltiin sopimuksen neljännessä osapuolikokouksessa 2011. Työohjelman 2012–2014 painopiste on sopimuksen täytäntöönpanossa. Sopimuksen periaatteita pyritään edistämään globaalilla tasolla.</p> <p>2) PRTR pöytäkirja tehtiin vuonna 2003. Pöytäkirja tuli voimaan 8.10.2009. Sen on ratifioinut 31 valtiota ja EU. Pöytäkirjan määräykset on EU:ssa pantu täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 166/2006. Suomessa pöytäkirja on saatettu voimaan Tasavallan presidentin asetuksella (SopS 58/2009). Osapuolten ensimmäinen kokous pidettiin 2010.</p>
<p>Ympäristövaikutusten arviointi</p> <p>1) Yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (1991, Espoo)</p> <p>2) Strategista ympäristöarviointia koskeva pöytäkirja (2003, Cavtat)</p> <p>http://www.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm</p>	<p>1) Merkittäviä haitallisia, rajat ylittäviä vaikutuksia aiheuttavien hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi sekä haittojen ehkäisy ja rajoittaminen ennen hanketta koskevan päätöksen tekoa.</p> <p>2) Todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavien suunnitelmien ja ohjelmien sekä soveltuvin osin toimintaperiaatteiden ja säädösten ympäristövaikutusten arviointi ja yleisön osallistuminen valmisteluun sekä valtioiden välinen yhteistyö mikäli suunnitelmalla ja tai ohjelmalla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia.</p>	<p>1) Sopimus tuli voimaan 1997. Sen on allekirjoittanut 29 valtiota ja EU sekä ratifioinut 44 valtiota ja EU. Vuoden 2012 loppuun mennessä Suomi on soveltanut sopimusta 26 hankkeeseen aiheuttajaosapuolena ja ollut 20 kertaa kohdeosapuolena.</p> <p>2) Pöytäkirja tuli voimaan 11.7.2010. Pöytäkirjan on allekirjoittanut 37 valtiota ja EU ja ratifioinut 24 valtiota ja EU. Suomi ratifioi pöytäkirjan 18.4.2005.</p>

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
<p>Ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista koskeva yleissopimus (Geneve, 1979).</p> <p>http://www.unece.org/env/lrtap/welcome.html</p> <p>Eri aineiden päästöjen vähentämiseen ja käytön rajoittamiseen olennaisesti nykyisin vaikuttavat pöytäkirjat:</p> <p>1) Raskasmetallit (1998, Århus)</p> <p>2) Pysyvät orgaaniset yhdisteet (POPs) (1998, Århus)</p> <p>3) Happamoitumisen, rehevöitymisen ja alailmakehän otsonimuodostuksen rajoittaminen (1999, Göteborg)</p>	<p>Sopimus on yksi keskeisimmistä kansainvälisistä ympäristösopimuksista, jolla suojellaan ympäristöä ja ihmisten terveyttä yli valti rajojen ilman kautta kulkeutuvilta epäpuhtauksilta.</p> <p>1) Elohopean, lyijyn ja kadmiumin päästöjen vähentäminen alle 1990 päästötason. Pöytäkirjan muutoksista sovittiin joulukuussa 2012.</p> <p>2) Pysyvien orgaanisten yhdisteiden käytön vähentäminen tai lopettaminen. Dioksiini-, furaani- ja PAH-yhdisteiden sekä heksaklooribentseenipäästöjen (HCB) vähentäminen alle 1994 tason. Vuonna 2009 pöytäkirjaan lisättiin seitsemän uutta POP-ainetta sekä dioksiinien ja furaanien päästöraja-arvot jätteenpoltolle, sintraamoille ja terästeollisuuden valokaariuuneille.</p> <p>3) Rikin, typen oksidien, ammoniakkin ja haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) päästöjen vähentäminen siten, että ne ovat pysyvästi vuodesta 2010 alkaen alle pöytäkirjassa asetettujen enimmäispäästöjen. Suomen enimmäispäästöt 2010 jälkeen ovat rikille 116 000, typen oksideille 170 000, VOC:lle 130 000 ja ammoniakille 31 000 tonnia. Toukokuussa 2012 saatiin neuvottelutulos pöytäkirjan muuttamisesta.</p>	<p>Vuonna 1979 yleissopimuksen allekirjoitti 31 valtiota ja EU. Sopimuksen on ratifioinut 51 valtiota ja EU. Suomi ratifioi sopimuksen 15.4.1981.</p> <p>1) Pöytäkirja tuli voimaan 29.12.2003. Sen on allekirjoittanut 35 valtiota ja EU sekä ratifioinut 32 valtiota ja EU. Suomi ratifioi pöytäkirjan 20.6.2000. Suomen elohopeapäästöt olivat 20, kadmiumpäästöt 78 ja lyijypäästöt 93 prosenttia pienemmät vuonna 2010 kuin vuonna 1990.</p> <p>2) Pöytäkirja tuli voimaan 23.10.2003. Sen on allekirjoittanut 35 valtiota ja EU sekä ratifioinut 32 valtiota ja EU. Suomi ratifioi pöytäkirjan 3.9.2002. Suomen dioksiini- ja furaanipäästöt olivat 58 ja HCB-päästöt 61 prosenttia pienemmät vuonna 2010 kuin vuonna 1994, mutta PAH-yhdisteiden päästöt olivat 14 prosenttia yli tavoitteen.</p> <p>3) Pöytäkirja tuli voimaan 17.5.2005. Sen on allekirjoittanut 31 valtiota sekä ratifioinut 25 valtiota ja EU. Suomi ratifioi pöytäkirjan 23.12.2003. Suomen päästöt vuonna 2011 olivat 57 000 tonnia rikkidioksidia (noin 1/10 vuoden 1980 päästöistä), 155 000 tonnia typpidioksidia 109 000 tonnia VOC:a ja 37 000 tonnia ammoniakkaa. NH₃-päästöjen arviointimenetelmät ovat olennaisesti muuttuneet vuonna 2009.</p>
<p>Villieläimistö ja -kasviston Villieläimistön ja -kasviston kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus (CITES) (1973, Washington)</p> <p>www.cites.org</p>	<p>Uhanalaisten lajien ja niistä valmistettujen tuotteiden kansainvälisen kaupan säätely.</p>	<p>Sopimuksen on ratifioinut 175 valtiota. EU ei ole jäsen, koska taloudellisen integraatiojärjestön jäsenyyden mahdollistava sopimuksen muutos (tehty 1983) ei ole voimassa. Sopimusta toteutetaan neuvoston asetuksella 338/1997 ja useilla komission asetuksilla.</p>

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
<p>Biologinen monimuotoisuus</p> <p>1) Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (1992, Rio de Janeiro)</p> <p>www.cbd.int www.ymparisto.fi/lumonet</p>	<p>1) Maapallon ekosysteemien, eläin- ja kasvilajien sekä niiden sisältämien perintötekijöiden monimuotoisuuden suojeleminen, kestävä käyttö sekä perintötekijöiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukainen jako.</p>	<p>1) Sopimuksen on allekirjoittanut 168 valtiota ja EU ja ratifioinut 193 valtiota ja EU. Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 1994 (SopS 78/1994). Suomen neljäs maaportti tehtiin 2009. Joulukuussa 2012 valtioneuvosto hyväksyi hallitusohjelman mukaisesti luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja kestävä käytön uuden strategian vuosiksi 2012 - 2020. Suomen biologista monimuotoisuutta koskeva kansallinen toimintaohjelma hyväksyttiin helmikuussa 2013.</p> <p>Vuoden 2010 osapuolikokous päätti uudesta strategisesta suunnitelmasta vuosille 2011– 2020. Vuonna 2012 osapuolikokouksessa hyväksyttiin biodiversiteettirahoituksen resurssien mobilisaatiotavoitteet siten, että perustasoksi valittiin vuosien 2006 - 2010 keskiarvo sekä rahavirtojen kaksinkertaistaminen kaikista lähteistä vuoteen 2015 mennessä.</p>
<p>2) Pöytäkirja geenivarjojen saatavuudesta ja hyötyjen oikeudenmukaisesta ja tasapuolisesta jaosta (2010, Nagoya)</p>	<p>2) Pöytäkirjan (nk. ABS –pöytäkirja) tavoitteena on taata geenivarjojen saatavuus ja hyötyjen oikeudenmukainen jako. Lisäksi pöytäkirja sisältää määräyksiä alkuperäiskansojen geenivaroihin liittyvästä perinteisestä tietämyksestä ja määräysten noudattamiseen liittyvistä kysymyksistä.</p>	<p>2) ABS-pöytäkirjan neuvottelut saatiin päätökseen 2010 ja se avattiin allekirjoitettavaksi helmikuussa 2011. Suomi allekirjoitti pöytäkirjan kesäkuussa 2011. Tällä hetkellä pöytäkirjan on allekirjoittanut 92 ja ratifioinut 14 osapuolta. Viimeisimmät ratifioijat ovat Etelä-Afrikka ja Mikronesia tammikuussa 2013. Suomi tulee ratifioimaan ABS-pöytäkirjan yhdessä EU:n kanssa vuonna 2014, ennen ensimmäistä osapuolikokousta.</p>
<p>3) Bioturvallisuuspöytäkirja (2000, Cartagena)</p> <p>http://bch.cbd.int/protocol/</p>	<p>3) Pöytäkirjan tavoitteena on varmistaa elävien, muunto-geenisten organismien (GMO) kansainvälisten siirtojen turvallisuus biologisen monimuotoisuuden, sen kestävä käyttö ja ihmisen terveyden kannalta.</p>	<p>3) Cartagenan pöytäkirja tuli voimaan 11.9.2003. Sen on ratifioinut 164 valtiota ja EU, viimeisimpänä Libanon (6.2.13). Suomi ratifioi pöytäkirjan heinäkuussa 2004. EU:n asetus pöytäkirjan toimeenpanemiseksi annettiin lokakuussa 2012. EU:n ja Suomen geenitekniikkasäädökset kattavat pöytäkirjan vaatimukset.</p>
<p>4) Lisäpöytäkirja korjaamisvastuusta Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjaan (2010, Nagoya – Kuala Lumpur)</p> <p>http://bch.cbd.int/protocol/NKL_Protocol.shtml</p>	<p>4) Vastuulisäpöytäkirja sisältää määräyksiä rajat ylittävistä GMO:sta biologiselle monimuotoisuudelle aiheutuvien vahinkojen korjaamiseen liittyvästä vastuusta ja menettelyistä. Pöytäkirjassa otetaan huomioon myös GMO -siirroista ihmisten terveydelle aiheutuvat riskit. Vastuulisäpöytäkirja ei sen sijaan sisällä määräyksiä GMO:sta aiheutuvien yksityisoikeudellisten vahinkojen korvaamisesta, mutta lisäpöytäkirjan hyväksymistä koskevan päätöksen liite sisältää ohjeita siviilioikeudellisesta vastuusta.</p>	<p>4) Nagoya-Kuala Lumpurin vastuulisäpöytäkirja hyväksyttiin Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjan viidennessä osapuolikokouksessa 2010. Pöytäkirja avattiin allekirjoituksille maaliskuussa 2011 ja Suomi allekirjoitti pöytäkirjan toukokuussa 2011. Helmikuussa 2013 pöytäkirjan on allekirjoittanut 50 valtiota ja EU. Kahdeksan osapuolta on ratifioinut lisäpöytäkirjan; EU:sta Bulgaria, Tsekin tasavalta, Irlanti, Latvia, Liettua, Ruotsi ja Espanja. Viimeisin osapuoliratifioija on Albania.</p>

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
<p>Vaaralliset jätteet</p> <p>1) Vaarallisten jätteiden maan rajat ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskeva yleissopimus (1989, Basel)</p> <p>http://www.basel.int/Home/tabid/2202/mctl/ViewDetails/EventModID/8051/EventID/330/xmid/8052/Default.aspx</p> <p>2) Vastuu- ja vahingonkorvauspöytäkirja (1999, Basel)</p>	<p>1) Vaarallisten jätteiden valtioiden rajat ylittäviä siirtoja tehtäessä otetaan huomioon ympäristönäkökohdat; jätteiden syntyä vähennetään ja niitä pyritään hyödyntämään tai käsittelemään mahdollisimman lähellä syntyäpaikkaa.</p> <p>2) Pöytäkirjan tavoite on, että vahingonkäräjille korvataan ongelmajätteiden siirrosta aiheutuneet vahingot omaisuudelle ja ympäristö ennallistetaan.</p>	<p>1) Baselin sopimuksen on allekirjoittanut 53 valtiota ja EU sekä ratifioinut 178 valtiota ja EU. Sopimuksen myötä ongelmajätteiden siirtojen valvonta on parantunut. Vuonna 1995 sopimusta muutettiin siten, että ongelmajätteiden vienti OECD-maista muihin maihin kiellettiin (kieltomuutos). Muutoksen on ratifioinut 72 valtiota ja EU. Muutos ei ole tullut voimaan. Ongelmajätteiden vienti teollisuusmaista kehitysmaihin on kielletty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 1013/2006. Suomi on osallistunut kehitysmaiden valmiuksien kehittämiseen ongelmajätteiden huollossa.</p> <p>2) Vastuu- ja vahingonkorvauspöytäkirjan on allekirjoittanut 13 valtiota, ei EU, ja ratifioinut 10 valtiota. Pöytäkirja ei ole vielä voimassa. Voimaantuloon tarvitaan 20 ratifiointia. Suomi ei ole ratifioinut pöytäkirjaa.</p>
<p>Pysyvät orgaaniset yhdisteet</p> <p>Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskeva Tukholman yleissopimus (POPs) (2001, Tukholma)</p> <p>www.pops.int</p>	<p>Tukholman yleissopimuksen tavoitteena on suojella ihmisten terveyttä ja ympäristön hyvinvointia pysyvien haitallisten orgaanisten yhdisteiden (Persistent Organic Pollutants, POPs) haittavaikutuksilta lopettamalla tällaisiksi tunnistettujen aineiden tuotanto ja käyttö sekä rajoittamalla polttoprosesseissa syntyvien POP -yhdisteiden päästöjä.</p>	<p>Sopimus tuli voimaan 17.5.2004. Sopimuksen on allekirjoittanut 152 valtiota ja EU sekä ratifioinut 175 valtiota ja EU. Suomi ratifioi sopimuksen 3.9.2002 ja EU 16.11.2004. Sopimuksen velvoitteet koskevat yhteensä 22 POP-yhdistettä. Yhteisössä sopimus ja sen muutokset on toimeenpanttu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 850/2004.</p>
<p>Vaarallisten kemikaalien kauppa</p> <p>Rotterdamin yleissopimus kansainvälisen kaupan kohteena olevia tiettyjä vaarallisia kemikaaleja ja torjunta-aineita koskevan ilmoitetun ennakkosuostumuksen menettelystä (PIC), (1998, Rotterdam)</p> <p>http://www.pic.int/</p>	<p>Sopimukseen listattujen vaarallisten kemikaalien ja torjunta-aineiden vienti on sallittu vain tuojavaltion etukäteisluvalla. Tuojavaltio voi myös kieltäytyä vastaanottamasta kemikaalia. Sopimus kattaa 43 kemikaalia tai kemikaaliryhmää, uusimpana ryhmänä osapuolikokouksessa 2011 hyväksyttiin alakloori, aldikarbi ja edosulfaani yleissopimuksen liitteeseen III.</p>	<p>Sopimus tuli voimaan 24.2.2004. Sopimuksen on allekirjoittanut 72 valtiota ja EU ja ratifioinut 150 valtiota ja EU. Suomi ratifioi sopimuksen 4.6.2004 ja EU 22.12.2002. Yhteisössä sopimus on toimeenpanttu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 649/2012.</p> <p>Yleissopimuksen 6. osapuolikokous pidetään vuonna 2013.</p>

Sopimus	Tavoite	Toteutuminen
<p>Mertensuojelu Itämeren suojelu</p> <p>1) Helsingin sopimus Itämeren merellisen ympäristön suojelusta (1992, Helsinki)</p> <p>ja sen alaisuudessa www.helcom.fi</p> <p>2) Itämeren ympäristönsuojeluohjelma (1992)</p> <p>3) Itämeren merellisen ympäristön suojelukomission (HELCOM) suositukset ja ministerijulkilausumat. Viimeisin julkilausuma on vuonna 2007 hyväksytty toimenpideohjelma BSAP (Baltic Sea Action Plan)</p> <p>Koillis-Atlantin suojelu (OSPAR)</p> <p>4) Yleissopimus Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta (SopS 51/1998)</p> <p>www.ospar.org</p>	<p>1) Itämeren pilaantumisen ehkäiseminen ja lopettaminen sen ekologisen palautumisen edistämiseksi ja ekologisen tasapainon säilyttämiseksi.</p> <p>2) Pahimpien Itämeren piste- ja hajakuormittajien eliminointi.</p> <p>3) BSAP -toimintaohjelman tarkoituksena on Itämeren hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2021 mennessä. Ohjelma käsittää ympäristötavoitteita ja toimenpiteitä rehevöitymisen torjumiseksi haitallisten aineiden ja meriliikenteen haittojen ja vaikutusten vähentämiseksi sekä merellisen biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi.</p> <p>4) Sopimus säätelee maalta mereen (myös ilman kautta) tulevia päästöjä ja jätteiden upottamista mereen sekä kieltää jätteiden polton merellä. Tavoitteena on saavuttaa ko. merialueen hyvä tila vuoteen 2020 mennessä. OSPARin päätökset ovat laillisesti sitovia.</p>	<p>1) Uusi sopimus tuli voimaan 17.1.2000 ja maatalouden aiheuttaman kuormituksen ehkäisemistä sekä alusperäisten jätteiden vastaanoton järjestämistä koskevien liitteiden III ja IV muutokset 31.12.2000. Lisäksi aluksista peräisin olevan saastumisen ehkäisemistä koskevat liitteen IV muutokset tulivat voimaan 5.12.2002 ja 1.7.2004. ja liitteen III muutokset 15.11.2008.</p> <p>2) Toteutetaan kansallisen lupamenettelyn sekä kahden- ja monenvälisen yhteistyön, erityisesti lähialueyhteistyön kautta. Itämeren alueen 162 pahimmasta kuormittajasta 110 oli saatu eliminoitua vuoteen 2012 mennessä. Suomen hot spoteista on jäljellä yksi: maatalouden kuormitus Saaristomereen. YM asettanut seurantar ryhmän ja valmistellut ravinteiden kierrätyksen edistämistä ja Saaristomeren tilan parantamista koskeva ohjelma (2012–15). Ohjelmassa on yhteensä käynnissä 21 hanketta, joille on myönnetty rahoitusta yhteensä noin 4 miljoonaa euroa.</p> <p>3) Rehevöityminen on edelleen suurin ongelma. Erityisesti maatalouden kuormitus ei ole vähentynyt aiemmin asetettujen tavoitteiden mukaisesti. HELCOM:in suosituksia pannaan kansallisesti toimeen mm. valtioneuvoston periaatepäätöksillä sekä EU-säädösten kautta. BSAP:n toimeenpanon edistymistä arvioidaan parhaillaan. EU:n Itämeren alueen strategian toimeenpano tukee myös HELCOM BSAP:n tavoitteiden toteuttamista samoin kuin EU:n meristrategiadirektiivin toimeenpano.</p> <p>4) OSPAR-sopimus tuli voimaan 1998. Se korvasi Osloon dumpaus sopimuksen (1972) ja maalta peräisin olevaa pilaantumista säännelleen Pariisin sopimuksen (1974). Sopimusosapuolia ovat Koillis-Atlantin ja Pohjanmeren rantavaltiot, EU sekä valuma-alueen maat Sveitsi, Luxemburg ja Suomi. Sopimusalue käsittää Koillis-Atlantin, mukaan lukien Pohjanmeren, Skagerrakin ja Kattegatin sekä osan Jäämerta. Mertensuojelun haasteet ovat samoja kuin Itämerellä, mutta lisänä ovat öljyn- ja kaasunpörrä ja radioaktiiviset päästöt. OSPAR ja HELCOM tekevät läheistä yhteistyötä ja erityisesti EU-meristrategiadirektiivin toimeenpano edellyttää hyvää koordinaointia. Viimeisin OSPAR-komission päätös ”On the establishment of the Charlie-Gibbs North High Seas Marine Protected Area” tuli voimaan 14.1.2013.</p>

6 Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty

Helsingissä, 15.3.2013

Ympäristöministeri

Ville Niinistö

Asunto- ja viestintäministeri

Krista Kiuru

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

KUVAILEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Hallintoyksikkö		Julkaisu-aika Maaliskuu 2013	
Tekijä(t)	Ympäristöministeriö			
Julkaisun nimi	Ympäristöministeriön toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2012			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 7 / 2013			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut				
Tiivistelmä	<p>Ympäristöministeriön toimintakertomuksen ja tilinpäätöslaskelmien tehtävänä on tarkastella varainhoitovuoden toimintaa, tuloksia sekä toiminnan vaikuttavuutta. Kertomuksessa ministeriön toiminnan vaikuttavuutta tarkastellaan tehtäväkokonaisuuksittain, jotka sisäisestä organisaatiosta riippumatta antavat kokonaiskuvan koko toimialueen tuloksista. Toimintakertomus käsittelee vain ministeriön toimintaa.</p> <p>Toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä toimialoittaisen katsauksen toiminnan vaikuttavuuteen, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös tilinpäätösanalyysin, sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuman, määrääjain tehtävien kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedotiedot väärinkäytöksistä.</p> <p>Kertomus sisältää ministeriön tilinpäätöksen, joka koostuu tilinpäätöslaskelmista, joita ovat tuotto- ja kululaskelma, tase sekä talousarvion toteutumalaskelma, ja niiden liitteenä annettavista tiedoista.</p>			
Asiasanat	Ympäristöministeriö, tilinpäätös, toimintakertomus			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
	ISBN 978-952-11-4152-2 (nid.)	ISBN 978-952-11-4153-9 (PDF)	ISSN ISSN 1796-1696 (pain.)	ISSN ISSN 1796-170X (verkkok.)
	Sivuja 67	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	
Julkaisun myynti/ jakaja	www.ymparisto.fi/julkaisut			
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö			
Painopaikka ja -aika	Edita Prima Oy, Helsinki 2013			

Ympäristöministeriön toimintakertomuksen ja tilinpäätöslaskelmien tehtävänä on tarkastella varainhoitovuoden toimintaa, tuloksia sekä toiminnan vaikuttavuutta. Kertomuksessa ministeriön toiminnan vaikuttavuutta tarkastellaan tehtäväkokonaisuuksittain, jotka sisäisestä organisaatiosta riippumatta antavat kokonaiskuvan koko toimialueen tuloksista. Toimintakertomus käsittelee vain ministeriön toimintaa.

Toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä toimialoittaisen katsauksen toiminnan vaikuttavuuteen, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös tilinpäätösanalyysin, sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuman, määräajoin tehtävien kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä.

Kertomus sisältää ministeriön tilinpäätöksen, joka koostuu tilinpäätöslaskelmista, joita ovat tuotto- ja kululaskelma, tase sekä talousarvion toteutumalaskelma, ja niiden liitteenä annettavista tiedoista.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

ISBN 978-952-11-4152-2 (nid.)
ISBN 978-952-11-4153-9 (PDF)
ISSN 1796-1696 (pain.)
ISSN 1796-170X (verkkoj.)